

MAHISA SATAKAM, PADARA VINDA SATAKAM,
STUTI SATAKAM, MANDASMITA
SATAKAM, KATAKSMI
SATAKAM.

EDITED

BY

PANDIT JIBANANDA VIDYASAGARA B. A.

CALCUTTA :

PRINTED AT THE SATYA PRESS

1874.

पिण्डतकुलतिलक-पूज्यपाद श्रीमत् तर्कवाचस्पति
पाद-प्रणीत-प्रकाशित-पुस्तकान्येतानि

१	आशुबोध व्याकरणम्	...	३१
२	धातुरूपादर्शः	...	२
३	शब्दस्त्रीम-महानिधि [संस्कृत अभिधान]	...	१०
४	सिद्धान्तकौमुदी—सरनाटोकासहिता	...	११
५	सिद्धान्तविन्दुसार [वेदान्त]	...	॥
६	तुलादानादिपद्धति [वज्राक्षरैः]	...	४
७	गयाआद्यादिपद्धति	...	१
८	शब्दार्थ रत्न	...	॥
९	वाक्यमञ्जरी [वज्राक्षरैः]	...	१
१०	कन्दोमञ्जरी तथा वृत्तरत्नाकर—स	...	॥ =
११	वेणीसंहार नाटक—सटीक	...	१
१२	सुद्राराक्षस नाटक—सटीक	...	१॥
१३	रत्नावली	...	॥
१४	मालविकाग्निमित्र—सटीक	...	१॥
१५	धनञ्जय विजय—सटीक	...	१
१६	महावीरचरित	...	१॥
१७	साङ्ख्यतत्त्वकौमुदी—सटीक	...	२
१८	वैयाकरणभूषणसार	...	॥
१९	लौलावती	...	॥
२०	बीजगणित	...	१
२१	शिशुपालवध—सटीक	...	६
२२	किरातार्जुनीय—सटीक	...	२॥
२३	कुमारसम्भव—पूर्वखण्ड सटीक	...	१
२४	कुमारसम्भव—उत्तरखण्ड	...	॥
२५	अष्टकम् पाणिनीयम्	...	॥
२६	वाचस्पत्यम् [संस्कृत वृहद्भिधान]	...	६०
२७	कादम्बरौ—सटीक	...	॥

शतकावलिः ।

॥ हरिः श्री ॥ स्तुतिशतकं ॥ श्री ॥

॥ १ ॥

पाण्डित्यं परमेश्वरि स्तुतिविधौ नैवाश्रयन्ते गिरां
वेरिञ्चान्यपि शुभनानि विगलत् गर्वाणि शर्वाणि ते ।
स्तोतुं त्वां परिफुल्लनीलनलिनश्यामाक्षि कामाक्षि मां
वाचालीकुरुते तथापि नितरां त्वत्पादमेवादरः ॥ १ ॥
तापिच्छस्तत्रकक्षिषे तनुभृतां दारिद्र्यमुद्राक्षिषे
संसाराख्यतमोमुषे पुररिपोर्वामाङ्गसीमाजुषे ।
कम्पातौरप्येषुषे कत्रयतां जिह्वाकुटो जम्बुषे
विश्वत्राणेषुषे नमोस्तु सततं तस्मै परं ज्योतिषे ॥ २ ॥
ये सन्ध्याकृण्वन्ति शङ्करजटाकान्तारचन्द्रार्भकं
सिन्दूरन्ति च ये पुरन्दरवधूक्षीमन्तसीमान्तरे ।
पुण्यं ये परिपक्वयन्ति वसतां काञ्चीपुरे माममी
पायासुः परमेश्वरप्रणयिनीपादोद्भवाः पांसवः ॥ ३ ॥
कामाङ्गस्वरपूर्णया शशिरुचा कम्बुसितानां त्विषा
कामारेरनुरागसिन्धुमधिकं कल्लोलितं कुर्वती ।

कामाक्षीति समस्तसज्जननुता कल्याणदात्री नृणां
 कारुण्याकुलमानसा भगवती कम्पातटे जृम्भते ॥ ४ ॥
 श्यामा का चन चन्द्रिका त्रिभुवने पुण्यात्मनामानने
 सीमाशून्यकवित्ववर्षजननी या कापि कादम्बिनी ।
 मारारातिमनोविमोहनविधौ काचित्तमःकन्दलो,
 कामाख्याः करुणाकटाक्षलहरी कामाय मे कल्पताम् ॥ ५ ॥
 कामाक्षीणपराक्रमप्रकटनं सम्भावयन्ती दृशा
 श्यामा क्षीरसहोदरस्मितरुचिप्रक्षालिताशान्तरा ।
 वामाक्षीजनमौलिभूषणमणिर्वाचां परा देवता
 कामाक्षीति विभाति कापि करुणा कम्पातटिन्यास्तटे ॥ ६ ॥
 ऐश्वर्यं येन विरच्यते हरतनौ दम्भावपुभावुकं
 रेखा यत्कचसोन्निशेखरदशां नैशाकरोमाहते ।
 श्रीनृत्यं सुहरेति येन स महान् मेनासखस्मानुमान्
 कम्पातीरविहारिणा सुकृतिनस्तेनैव धाम्ना वयम् ॥ ७ ॥
 प्रौढध्वान्तकदम्बके कुमुदिनी पुण्याङ्गुरन्दर्शयन्
 ज्योत्स्नासङ्गमनपि श्रोपि मिथुनन्मिश्रं ससुद्धावयन् ।
 कान्तिन्दीलहरीदशां प्रकटयन् कम्बान्नभस्यङ्गतां
 कश्चिन्नैवमहोत्सवोविजयते काञ्चीपुरे शूलिनः ॥ ८ ॥
 तन्द्राहीनतमालनीलसुप्रमातारुण्यलीलागृहे
 तारानाथकिशोरलाञ्छितकचैः ताम्भारविन्देक्षणैः ।
 मत्कं संस्क्रियतां मनोमनसिजप्रागल्भ्यनाडीन्धमैः
 कम्पातीरचरैर्घनस्तनभरैः पुण्याङ्गुरैश्चाङ्गरैः ॥ ९ ॥

नित्यं निश्चलतामुपेत्य मरुतां रक्षाविधिं पुष्णती
 तेजस्त्रयपाटवेन किरणानुष्णद्युतेर्मुष्णती ।
 काञ्चीमध्यगतार्पि दीप्तिजननी विश्वान्तरे जृम्भते
 काचिच्चित्रमहो स्मृतापि तमसां निर्वापिका दीपिका ॥ १० ॥
 कान्तैः केशरुचां च यैः भ्रमरितं मन्दस्मितैः पुष्पितं
 कान्तगा पल्लवितं पदाम्बुरुहयोर्नैत्रत्विषा पत्रितम् ।
 कम्पातीरवनान्तरं विदधती कल्याणजन्मस्थली
 काञ्चीमध्यमहामणिर्विजयते काचित् कृपाकन्दली ॥ ११ ॥
 राकाचन्द्रसमानकान्तिवदना नाकाधिराजस्तुता
 भूकानामपि कुर्वती सुरधुनीनीकाशवाग्वैभवम् ।
 काञ्चीनगरी विहाररसिकाशोकापहन्त्री भता-
 मेका पुण्यपरम्परा पशुपतेराकारिणी राजते ॥ १२ ॥
 जाता शीतलशैललसुकृतिनां दृष्ट्या परा देहिनां
 लोकानां चणमात्रसंस्मरणतस्मन्तापविच्छेदिनी ।
 आश्चर्यं वत खेलनं वितनुते नैश्वल्यमाविभ्रती
 कम्पायास्तटसीम्नि कापि तटिनी कारुण्यपाथोमयी ॥ १३ ॥
 अक्षोश्च स्तनयोः श्रिया श्रवणयोः बाह्वोश्च मूलसृष्टी-
 रक्तंसेन मुखेन च प्रतिदिनं द्रुह्यन् पयोजन्मने ।
 माधुर्येण गिरां गतेन मृदुना हंसाङ्गना क्रीपयन्
 काञ्चीसीम्नि चकास्ति कोपि कविता सन्तानबीजाङ्कुरः ॥ १४ ॥
 खण्डं चान्द्रमसं वतंसमणिशं काञ्चीपुरे खेलनं
 कालेयच्छवितस्कारीन्तानुरुचिं कर्णे जवे लोचने ।

तारुण्योष्णनखम्पचस्तनभरौ जङ्घास्फुरत्कुन्तलं
 भाग्यं देशिकसञ्चितं तव कदा सम्पादयेदम्बिके ॥ १५ ॥
 तन्वानन्निजकेलिसौधसरणिं नैसर्गिकाणां गिरां
 केदारं कविमल्लसूक्तिलहरीं सस्यश्रियं गाञ्चतम् ।
 अंहोवच्चनचञ्चुकिञ्चन भजे काञ्चीपुरीमण्डनं
 पर्यायच्छविपाकशासनमणेः पौष्पैष्वं पौरुषम् ॥ १६ ॥
 आलोके सुखपङ्कजे च दधती सौधाकरीं चातुरीं
 चूडालङ्घयमाणपङ्कजवनीवैराकरप्रक्रिया ।
 मुग्धस्मेरमुखी घनस्तनतटौ मूर्च्छालमध्याञ्चिता
 काञ्चीसीमनिकामिनी विजयते काचिज्जगन्मोहिनी ॥ १७ ॥
 यस्मिन्नम्भभवत्कटाक्षरजनौ मन्देपि मन्दस्मित-
 ज्योत्स्ना संस्रपिता भवत्यभिमुखी तं प्रत्यहो देहिनम् ।
 द्राक्षामाक्षिकमाधुरी मदभरव्रीडाकरी वैखरी
 कामाक्षि स्वयमातनोत्यभिष्टुतिं वामेक्षणे तक्षणात् ॥ १८ ॥
 कालिन्दोजलकान्तयस्मितरुचिस्त्रिर्वाहिनी पायसि
 प्रौढध्वान्तरुचः स्फुटाधरमहालीहित्यसन्धोदये ।
 माणिक्योपलकुण्डलांशुशिखिनिव्यामिश्रधूमश्रियः
 कल्याणैकभुवः कटाक्षसुषमाः कामाक्षि राजन्ति ते ॥ १९ ॥
 कलकलरणत्काञ्ची काञ्चीविभूषणमालिका
 कचभरलसच्चन्द्रा चन्द्रावतंससधर्मिणी ।
 कविकुलगिरः श्रावं श्रावं मिलत्पुलकाङ्कुरं
 विरचितशिरःकम्पा कम्पातटे परिशोभते ॥ २० ॥

सरसवचसां वीची नीचीभवन्मधुमाधुरी
 भरितभुवना कौर्त्तिमूर्त्तिर्मनोभवजित्वरी ।
 जननि मनसो योग्यं भोग्यं नृणां तव जायते
 कथमिव विना काञ्चीभूषे कटाक्षतरङ्गितम् ॥ २१ ॥
 भ्रमरितसरितकूलोनीलोत्पलप्रभया
 भयानतजनतमः खण्डीतुण्डीरसीन्नि विजृम्भते ।
 अचलतपसामेकः पाकः प्रसूनशरासन-
 प्रतिभटमनीहारी नारीकुलैकशिखामणिः ॥ २२ ॥
 मधुरवचसोमन्दस्मेरामतङ्गजगामिनस्तरुणि
 मजुषःस्तापिञ्छाभाः तमःपरिपन्थिनः ।
 कुचभरनताः कुर्युर्भद्रकुरङ्गविलोचनाः ।
 कलितकरुणाः काञ्चीभाजः कपालि महोत्सवाः ॥ २३ ॥
 कमलसुषमाकक्षारोहे विचक्षणवीक्षणाः
 कुसुदसुकृतक्रीडाचूडालकुन्तलबन्धुराः ।
 कचिरकचिभिस्तापिञ्छश्रोप्रपञ्चनचञ्चवः
 पुरविजयिनः कम्पातीरे स्फुरन्ति मनोरथाः ॥ २४ ॥
 कलितरतयः काञ्ची लीलाविधौ कविमण्डली
 वचनलहरी वासन्तीनां वसन्तविभूतयः ।
 कुशलविधये भूयासुर्मे कुरङ्गविलोचनाः
 कुसुमविशिखारातिरक्षां कृतूहलविभ्रमाः ॥ २५ ॥
 कवलिततमः काण्डास्तुण्डीरमण्डलिमण्डना
 स्मरसिजननीसन्तानानामरुन्तुदशेखराः ।

नयनसरणेर्नदीय्यांसः कदानुभवन्ति मे

तरुणजलदश्यामाश्रयोस्तपःफलविभ्रमाः ॥ २६ ॥

अचरममिषुन्दीनं मीनध्वजस्य सुखश्रिया

सरसिजभुवोयानं स्नानं गतेनच मञ्जना ।

त्रिदशसदसामन्नं खिन्नं गिरा च वितन्वती

तिलकयति सा कम्पातीरं त्रिलोचनसुन्दरी ॥ २७ ॥

जननि भुवने चङ्कस्येऽहं कियन्तमनेहसङ्ग,

पुंरुषकरभ्रष्टैर्दुष्टैर्धनैरुदरभरिः ।

तरुणकिरणे तन्द्राशून्ये तरङ्गयलोचने नमति मयि ते

किञ्चित् काञ्चीपुरी मणिदीपिके ॥ २८ ॥

मुनिजनमनःपेटोरलं स्फुरत्करुणानदी

विहरणकलागेहं काञ्चीपुरी मणिभूषणम् ।

जगति महती मोहव्याधेर्नृणां परमौषधं

पुरहरदृशां साफल्यं मे पुरः प्रतिजृम्भताम् ॥ २९ ॥

मुनिजनमनोधाम्नेधाम्ने वचोमयजाह्नवी

हिमगिरितटप्राग्भाराय स्थिराय परात्मने ।

विहरणजुषे काञ्चीदेशे महेश्वरलोचन-

तृतयसरसक्रीडासौधाङ्गणाय नमोनमः ॥ ३० ॥

मरकतरुचां प्रत्यादेशं महेश्वरचक्षुषा

ममृतलहरीपूरम्पारम्भवात्स्यपयोनिधेः ।

सुचरितफलं काञ्चीभाजी जनस्य पचेलिमं

हिमशिखरिणी वंशस्यैक वतंसमुपास्महे ॥ ३१ ॥

प्रणमनदिनारम्भे कम्पानदी सखितावके
 सरसकवितोन्मेषः पूपास्तां समुदञ्चति ।
 प्रतिभटमहाप्रौढप्रौढत्कवीशकुसुद्वती
 नयति तरसा निद्रासुद्रां नगेश्वरकान्तके ॥ ३२ ॥
 शमितजङ्घिमारम्भा कम्पातटी निकटे
 चरीनिहतदुरितस्त्रीमासीमाह्यमुद्रितकुन्तला ।
 फलितसुमनीवाञ्छा पाञ्चायुधी परदेवता
 सफलयतु मे नेत्रे गोत्रेश्वरप्रियनन्दिनी ॥ ३३ ॥
 मम तु धिषणा पीडया जाडयातिरेक कथं त्वया
 कुसुदसुषमामेत्री पात्रीवतंसितकुन्तला ।
 जगति शमितोत्कम्पा कम्पा नदीनिलयामसौ
 श्रयति हि गलत्त्वन्द्वा चन्द्रावतंससधर्मिणी ॥ ३४ ॥
 परिमलपरीपाकोद्रेकं प्रयोमुचि काञ्चने
 शिखरिणि पुनर्द्वैधीभावं शशिन्यरुणातपम् ।
 अपिच जनयन् काम्बोर्लक्ष्मीमनख्युनि कोप्यसौ
 कुसुमधनुषः काञ्चीदेशे चक्रास्ति पराक्रमः ॥ ३५ ॥
 पुरदमयितुर्वाभोत्सङ्गस्थलेन रसज्ञया
 सरसकविताभाजां काञ्चोपुरोदरलीमया ।
 तटपरिसरैर्निहराद्वैर्वचोभिरक्तात्मैः
 किमिव न तुलामश्नचेतो महेश्वरि गाहते ॥ ३६ ॥
 नयनयुगलीमस्माकीनाङ्गदानुफलैर्ग्रहि
 विदधति गती व्याकुर्वाणा गजेन्द्रचमत्क्रियां ।

मरकतरुचोमाहेशाघनस्तननम्रिताः

सुकृतविभवाः प्राञ्चः काञ्चीवतंसधुरन्धराः ॥ ३६ ॥

मनसिजयशःपारम्पर्यं मरन्दयरी सवाक्

कविकुलगिरां कन्दं कम्पानदीतटमण्डनम् ।

मधुरललितं मत्कञ्चक्षुर्मनीषिमनीहरं

पुरविजायनस्त्वर्वस्वं तत्प्रस्कुरुते सदा ॥ ३७ ॥

शिथिलिततमोलीलां नीलारविन्दविलोचनां

दहनविलसत्फालां श्रीकामङ्कोटिमुपास्महे ।

करधृतलसच्छूलाङ्कालारिचित्तमनीहरां

मनसिकृतसङ्गीलां लोलालकामलिकेक्षणाम् ॥ ३८ ॥

कलालीलाशालाकविकुलवचः कैरववरी

शरजोत्स्राधारा शशधरशिगुह्याध्यमकुटी ।

युनीते नः कम्पापुलिनतटसौहार्दतरला

कदा चक्षुर्मार्गं कनकगिरिधानुष्कमहिषी ॥ ४० ॥

नमोस्तूनास्त्रेभ्यस्तनगरिमर्गवर्णे गुरुणा

दधानेभ्यश्छूडाभरणमभृतस्यन्दिशिशिरम् ।

सदावास्तव्येभ्यस्त्रिविधभुवि कम्पाख्यसरितः

यशोव्यापारेभ्यस्त्रुक्तविभवेभ्योरतिपतीः ॥ ४१ ॥

असूयन्ती काचिन्मरकतरुचेर्नाकिमकुटी

कादम्बं चुम्बन्ती नखकिरणचन्द्रांशुपटलैः ।

तमोमुद्राङ्घ्रिद्रावयतु मम काञ्चीनिलयना

हरोक्ष्माश्रीमन्मणिगृहमहादीपकलिका ॥ ४२ ॥

अनाद्यन्ता काचित् भुजननयनानन्दजननी
 निरुन्धाना कान्तीं निजरुचिविलासैर्जलरुचाम् ।
 स्मरारेस्तारल्यं मनसि जनयन्ती स्वयमही
 गलत्कम्पाशम्पापरिलसति कम्पापरिसरे ॥ ४३ ॥
 सुधाडिण्डीरश्रीस्मितरुचिषु तुण्डीरविषयं
 परिष्कुर्वाणासौ परिहसितनीलोत्पलरुचिः ।
 स्तनाभ्यामानन्त्रा स्तवकयतु मे काङ्क्षिततत्
 दशमैशानीनां सुकृतफलपाण्डित्यगरिमा ॥ ४४ ॥
 कृपाद्रोणी धारा कृपणधिषणानां प्रणमतां
 निहन्ती सन्तापं निगममकुटोत्तंसकलिका ।
 परा काञ्चीलीलापरिचयवती पर्वतसुता
 गिरान्नीवीदेवी गिरिशपरतन्त्रा विजयते ॥ ४५ ॥
 कवित्वश्रीकन्दासुकृतपरिपाटी हिमगिरे
 विधात्री विश्लेषां विषमशरवीरध्वजपटो ।
 सखी कम्पानदाः पदहसितपाथोजयुगल्ली
 पुराणी पायान्नः पुरमथनसाम्राजपदवी ॥ ४६ ॥
 दरिद्राणा मध्ये दरदलिततापिच्छसुषमा
 स्तनाभोगल्लान्तास्तरुणहरिणाङ्गाङ्कितकचाः ।
 हराधीना नाना विबुधमकुटीचुम्बितपदाः
 कदा कम्पातीरे कथय विहरामोगिरिसुते ॥ ४७ ॥
 वरौवर्त्तुं स्वेमा त्वयि मम गिरां देवि मनसो
 नरीनर्त्तुं प्रीडा वदनकमले वाक्यलहरी ।

चरीवर्त्तुं प्रज्ञा जननि जडिमानं परिजने
 सरीसर्त्तुं स्वैरं जननि मयि कामाक्षि करुणा ४८ ॥
 क्षणात्ते कामाक्षि भ्रमरसुषमाशिक्षणगुरुः
 कटाक्षव्याक्षेपो मम भवतु मोक्षाय विपदाम् ।
 नरीनर्त्तुं स्वैरं वचनलहरी निर्जरपुरी
 सरिहीचीनीची करणपटुरास्ये मम सदा ॥ ४९ ॥
 पुरस्तान्मे भूयात्प्रशमणि परस्तान्सम रुजां
 प्रचारस्ते कम्पातटविहृतिसम्पादिनि दृशोः ।
 इमां याच्ञासुरीकुरु सपदि दूरीकुरु तमः
 परोपाकं मूकं भटिति बुधलोकञ्च नय माम् ॥ ५० ॥
 उदञ्चन्ती काञ्चीनगरनिलये त्वत्करुणया
 समृद्धा वाक् धाटीपरिहसितमाध्वीकवयताम् ।
 उपादत्ते मारप्रतिभटजटाजूटमकुटौ
 कुटीरोल्लासिन्या शतमखतटिन्या जयपटीं ॥ ५१ ॥
 श्रियं विद्यां दद्याज्जननि नमतां कौर्त्तिममितां
 सुपुत्रान् प्रादत्ते तव भटिति कामाक्षिकरुणा ।
 त्रिलोक्यामाधिक्यं त्रिपुरपरिपन्थिप्रणयिनि
 प्रणामस्तत्पादे शमितदुरिते किन्न कुरुते ॥ ५२ ॥
 मनस्तभस्तभङ्गमयदुपकम्पं प्रणमतां
 सद्दालीलं नीलं चिकुरजितलीलम्बनिकुरम् ।
 गिरां दूरं स्मैरं भृत्यशिक्षिशीरं पशुपते-
 र्दृशां भोग्यं योग्यं तुहिनगिरिभाग्यं विजयते ॥ ५३ ॥

घनश्यामान् कामान्तकमहिषि कामाक्षि मधुरान्
 दृशां पाशानेतानमृतजलशीताननुपमान् ।
 भवोत्पाते भीते मयि वितर पोते दृढभव-
 न्ननशूशोके मूके हिमगिरिपताके करुणया ॥ ५४ ॥
 नतानां मन्दानां भवनिगलबन्धाकुलधियां
 महाम्भां रुन्धानामभिलषितसन्धानतिलकाम् ।
 चरन्तीं कम्पायास्तटभूवि सवित्रीं विजगतां
 स्मरामस्तां नित्यं स्मरमयनजीवातुकलिकाम् ॥ ५५ ॥
 परा विद्या हृद्यादृतमदनविद्यामरकत-
 प्रभानीला लीलाचरवशितशूलायुधमनाः ।
 तमःपूरं दूरं चरणनतपौरन्दरपुरी
 मृगाक्षी कामाक्षी कमलतरलाक्षी नयतु मे ॥ ५६ ॥
 अहन्ताख्यातवकबलयति हा हन्त हरिणी
 हठास्त्रिद्विद्रूपं हरमहिषि सस्याङ्कुरमसौ
 कटाक्षव्यक्षेपप्रकटहरिपाषाणपटलै
 रिमामुच्चैरुच्चाटय भ्रष्टिति कामाक्षि कृपया ॥ ५७ ॥
 बुधे वाममूके वा परिपतति यस्मिन् क्षणमसौ
 कटाक्षः कामाक्षि प्रकटजडिमक्षीभपटिमा ।
 कथङ्कारं नास्मै करमुकुलचूडालमुकुटा
 नमोवाकं ब्रूयन्मुचिपरिपन्थिप्रभृतयः ॥ ५८ ॥
 प्रतीचीं पश्यामः प्रकटरुचिनीवारकणिश-
 प्रभासघ्नीचीनां प्रदलितषड्धारकबलाम् ।

चरन्तीं सौषुम्ने पथि परपदेन्दु प्रविगलत्
 सुधाद्राङ्गामाक्षीं परिणतपरञ्जोतिरुदयाम् ॥ ५८ ॥
 जम्भारातिप्रभृतिमकुटान् पादयोः पीडयन्ती
 गुम्भान्वाचां कविजनकृतान् स्वैरमारामयन्ती ।
 शम्भालक्ष्मीं मणिगणरुचां पाटलैः प्रापयन्ती
 कम्पातीरे कविपरिषदां जम्भते भाग्यसीमा ॥ ६० ॥
 चन्द्रापीडंश्चतुरवदनां चञ्चलापाङ्गलीलां
 कुन्दस्मेराङ्कुचभरणतां कुन्तलोद्धृतभङ्गाम् ।
 मारारातेर्मदनशिखिनं मांसलन्दीपयन्तीं
 कामाक्षीं तां कविकुलगिरां कल्पवल्लीमुपासे ॥ ६१ ॥
 कालाभोदप्रकरसुषमां कान्तिभिस्तर्जयन्ती
 कल्याणानामुदयसरणिः कल्पवल्लीकवीनाम् ।
 कन्दर्पारेः प्रियसहचरी कलभषाणां निहन्ती
 काञ्चीदेशं तिलकयति सा कापि कारुण्यसीमा ॥ ६२ ॥
 ऊरौकुर्वन् रसिजतटे चातुरौ भूधराणां
 पार्थोजानां नयनयुगले पारिपान्थ्यं वितन्वन् ।
 कम्पातीरे विहरति रुचा मोघयन्नेवशैलीं
 कोकह्वेषं शिरसि कलयन् कोपि विद्याविशेषः ॥ ६३ ॥
 काञ्चीलौला परिचयवती कापिं तापिञ्चलक्ष्मीः
 जाड्यारण्ये हुतवहशिखा जन्मभूमिः कृपायाः ।
 माकन्दश्रीर्मधुरकविताचातुरौ कोकिलानां
 मार्गेभूयात्मनयनयोर्मन्मथौ कापिविद्या ॥ ६४ ॥

सेतुर्मातर्मरकतमयोभक्तिभाजां भवाब्धौ
 लीलालीलाकुवलयमयी मान्मथो वैजयन्ती ।
 काञ्चीभूषा पशुपतिदृशां कापि कालाञ्जनाली-
 सुक्तं दुःखं शियिलयतु ते मञ्जुलापाङ्गमाला ॥ ६५ ॥
 व्याघ्रखाना कुवलयदलप्रक्रियावैरसुद्रां
 व्याकुर्वाणा मनसिजमहाराजसाम्राज्यलक्ष्मीम् ।
 काञ्चीलीलाविहृतिरसिके काङ्क्षितान्नः क्रियासु-
 र्वन्धच्छेदे तव नियमिनां बद्धदीक्षाः कटाक्षाः ॥ ६६ ॥
 कालाभोदे शशिरुचि दलं कैतकन्दर्शयन्ती
 मध्ये सौदामिनि मधुलिहं मालिकां राजयन्ती ।
 हंसारावं विकचकमले मञ्जुमुलासयन्ती
 कम्पातीरे विलसति न वा कापि कारुण्यलक्ष्मीः ॥ ६७ ॥
 चित्रचित्रं निजमृदुतया तर्जयन् पद्मवालिं
 पुंसां कामान् भुवि च नियतं पूरयन् पुण्यभाजां ।
 जातशैलान्न तु जलनिधेः स्वैरसञ्चारशीलः
 काञ्चीभूषा कलयतु शिवं कोपि चिन्तामणिर्मै ॥ ६८ ॥
 ताम्नाभोजं जलदर्शनकटे तत्र बन्धूकपुष्पं
 तस्मिन्मालीकुसुमसुषमान्तत्र वीणाविनादम् ।
 व्याघ्रखाना सुकतलहरी कापि काञ्ची नगस्था-
 मैशानी सा कलयतितरामैन्द्रजालं विलासम् ॥ ६९ ॥
 आहारांशं त्रिदशसदसामाश्रयं चातकानां
 आकाशोपर्यपि च कलयन् आलयन्तुङ्गमेषः ।

कम्पातीरे विहरतितरां कामधेनुः कवीनां
 मञ्जुस्मैरामदननिगमप्रक्रियासम्प्रदायः ॥ ७० ॥
 आद्रीभूतैरविरलकपैरात्तलीलाविलासैः
 आस्थापूर्णैरधिकचपलैरञ्चिताभोजशिल्पैः ।
 कान्तैर्लक्ष्मीललितभवनैः कान्तिसौरभ्यसारैः
 काश्मल्यं नः कवलयतु सा कामकोटी कटाक्षैः ॥ ७१ ॥
 आधून्विन्यै तरलनयनैराङ्गजो वैजयन्तो-
 मानन्दिन्यै निजपदजुषायात्तकाञ्चीपुरायै ।
 आस्माकीनं हृदयमखिलै रागमानां प्रपन्नैः
 आराध्यायै स्पृहयतितरामादिमायै जनन्यै ॥ ७२ ॥
 दूरं वाचां त्रिदशसदृशं दुःखसिन्धुं स्फुरितं
 मोहच्छैलक्षितिरुहवने क्रूरधारं कुठारम् ।
 कम्पातीरप्रणयिकविभिः वर्णितीदृशश्चित्रं
 शान्त्यै सेवे सकलविपदां शाङ्करक्तकृतत्रयम् ॥ ७३ ॥
 खण्डीकृत्य प्रकृतिकुटिलं कल्मषं प्रातिभन्धी
 शुण्डीरत्नं निजपदजुषां शून्यतन्द्रं दिशन्तो ।
 तुण्डीराख्ये महति विषये खर्णलृष्टिप्रदात्री
 चण्डीदेवी कलयति रतिं चन्द्रपीडालचूडैः ॥ ७४ ॥
 येन ख्यातो भवति स गृही पुरुषोमेरुधन्वा
 यदृकोणे मदननिगमंप्राभवम्बोभवाति ।
 यत्प्रौढ्यैवं त्रिजगदधिपो जृम्भते किम्पचानः
 कम्पातीरे स जयति महान् कश्चिदोजो विशेषः ॥ ७५ ॥

अन्या धन्या गतिरिह गिरां देवि कामाक्षि कामे
 निन्द्यान्निद्यास्त्रपदि जङ्गतां कल्मषायोन्मिषन्ती ।
 साध्वी माध्वीरसमधुरताभञ्जिनी मञ्जुनीति-
 वाङ्गीश्रेणी भटिति वृण्णात् स्पर्धिनी स्वर्धुनी' माम् ॥ ७६ ॥
 यस्या वाटी हृदयकमलं कौसुभी योगभाजा
 यस्याः पीठी सततशिशिराशीकरैर्माकरन्दैः ।
 यस्याः पेटी श्रुतिपथदृशा मौलिरत्नस्य काञ्ची
 सा मे सोमाभरणमहिषी साधयेत् काङ्क्षितानि ॥ ७७ ॥
 एका माता सकलजगता मेयुषी ध्यानमुद्रा-
 मेकास्वाधीश्वरचरणयोरेकतानाममित्ये ।
 ताटङ्गोद्यन्मणिगणरुचा ताम्रकर्णप्रदेशा
 तारुण्यश्रीस्तवकितरुचा तापसी कापि बाला ॥ ७८ ॥
 दन्तादन्तिप्रकटजकरी दन्तिभिर्मन्दयानै-
 मन्दाराणां मदपरिणतिं मथ्रूती मन्दहासैः ।
 अङ्गूराभ्यां मनसिजरिपोरङ्घ्रितोराःकुचाभ्या
 मन्तः काञ्चि स्फुरति जगतामादिमा कापि माता ॥ ७९ ॥
 त्रियम्बककुटम्बिनी' त्रिपुरसुन्दरी' मन्दिरां
 पुलिन्दपतिसुन्दरी' त्रिपुरभैरवी' भारती' ।
 मतङ्गकुलनायिकां महिषमर्दिनीं मालकां
 भणन्ति विबुधोत्तमाः विह्वतिमेव कामाक्षि ते ॥ ८० ॥
 महामुनि मनोनटी महति रम्यकम्पातटी
 कुटीरकविहारिणी कुटिलबोधसंहारिणी ।

सदा भवतु कामिनौ सकलदेहिनां स्वामिनी
 कृपातिव्यकिङ्करी मम विभूतये शङ्करी ॥ ८१ ॥
 जङ्गाः प्रकृतिनिर्जना जनविलोचनारन्तुदा
 नरानन निवीक्षणं क्षणमवाप्य कामाक्षि ते ।
 वचस्त, 'मधुमाधुरी' प्रकटयन्ति पौरन्दरीं
 विभूतिषु विङ्ख्वनां वपुषि मान्मथीं प्रक्रियाम् ॥ ८२ ॥
 घनस्तनतटस्फुटत् स्फुरितकञ्जुली चञ्चली
 कृत त्रिपुरशासनासुजनशीलितोपासना ।
 दृशोऽक्षरणिमश्रुते मम कदा नु काञ्चीपुरे
 परापरमयोगिनां मनसि चित्कला पुष्कला ॥ ८३ ॥
 कावीन्द्रहृदयेचरो परिगृहीतकाञ्चीपुरी
 निरूढकरुणाभरी निखिललोकरक्षाकरी ।
 मनःपथद्वीयसी मदनशासनप्रेयसी
 महागुणगरीयसी मम दृगोस्तु नेदीयसी ॥ ८४ ॥
 धनेन नरमामहेखिलजनस्य सेवामहे
 न चापलमयामहे भवभयान्न दूयामहे ।
 स्थिरान्तमुमहेतरां मनसि किञ्च काञ्चीपुरे
 स्मरान्तककुटम्बिनीचरणपद्मवोपासनाम् ॥ ८५ ॥
 सुराः परिजनावपुर्मनसिजाय वैरायते
 त्रिविष्टपनितम्बिनी कुचतटी च केलीगिरिः ।
 गिरिस्त्रभयो वयस्तरुणिमा दरोदृश्यते
 कटाक्षसरणी क्षणं निपतितस्य कामाक्षि ते ॥ ८६ ॥

पवित्रयजगत्त्रयी विबुधबोधजीकतुभिः
 धुरत्रयविमर्दिनः पुलककञ्जुलीदारिभिः ।
 भवक्षयविचक्षणैर्व्यसनमोक्षणैर्वीक्षणै-
 निर्नौक्षणशिरोमणिं करुणयैव कामाक्षि मां ॥ ८७ ॥
 कदा कलितखेलनाः करुणयैव काञ्चीपुरे
 कलायमुकुलविषः शुभक्रदम्बपुण्याङ्कुराः ।
 प्रयोधरभरालसाः कविजनेषु ते बन्धुराः
 पचेलिमल्लपारसाः परिपतन्ति मार्गे दृशोः ॥ ८८ ॥
 अशीध्यमचलोद्भवं हृदयनन्दनं देहिनां
 अनर्घमधिकाञ्चित् किमपि रत्नमुद्योतते ।
 अनेन समलङ्कृता जयति शङ्कराङ्गस्थली
 कदास्य मम मानसं व्रजति पेटिकाविस्मयम् ॥ ८९ ॥
 परामृतभरौ श्रुता जगति नित्यमन्तश्चरौ
 नृणामपि वह्निश्चरौ परमसंविदैकात्मिका ।
 महङ्गिरपरोक्षिता सततमेव काञ्चीपुरे
 ममान्वहनहङ्करी मनसि भातु कामेश्वरी ॥ ९० ॥
 तमोविपिनधाविनं सततमेव काञ्चीपुरी
 विहाररसिका परापरमसखिदुर्वीरुहे ।
 कटाक्षनिगलैर्दृढं हृदयदुष्टदन्तावल-
 क्षिरं नयतु मामकं त्रिपुरवैरिसौमन्तिनी ॥ ९१ ॥
 त्वमेव सति चण्डिका त्वमसि देवि चासुखिका
 त्वमेव परमात्मिका त्वमसि योगिनी रूपिणी ।

त्वमेव किल शाश्वती त्वमसि कामकोटी जया
 त्वमेव विजया त्वयि विजगदस्व किं ब्रूमहे ॥ ८२ ॥
 परे जननि पार्वति प्रणतपालिनि प्रातिभा-
 प्रदात्रि परमेश्वरि विजगदाश्रिते शायते ।
 त्रयैस्त्वक्कुटुम्बिनि त्रिपदसङ्गिनि त्रयीक्षणे
 त्रिशक्तिमयि वीक्षणे मयि निधेहि कामाक्षि ते ॥ ८३ ॥
 मनोमधुकरोत्सवं विदधती मनीषा जुषां
 स्वयं प्रभववैखरी विपिनवीधिकालखिनी ।
 अहो शिशिरता कृपा मधुरमेव कम्पातटे
 चराचरविधायिनी चरति कापि चिन्ताजरी ॥ ८४ ॥
 कलावति कलाशृतोमुकुटसीञ्जि लोलावति
 स्मृहावति महेश्वरे भुवनमोहने आस्रति ।
 प्रभावति रणे सदा महितरूप शोभावति
 त्वरावति परे सदा गुरुकृपास्वधारावति ॥ ८५ ॥
 त्वयैव जगदस्त्रया भुवनमण्डली सूयते
 त्वयैव करुणाङ्गया तद्वरक्षणं नीयते ।
 त्वयैव घनकोपया नयनपावके ह्ययते
 त्वयैव किल नित्यया जगति सन्ततं स्वीयते ॥ ८६ ॥
 चराचरजगन्मयीं सकलहृन्मयीं चिन्मयीं
 गुणत्रयमयीं जगत्त्रयमयीं त्रिधामामयीं ।
 परापरमयीं सदादशदिशानिशाहमेयीं
 परां सततसन्मयीं मनसि चिन्मयीं शीलये ॥ ८७ ॥

जय जगदम्बिके हरकुटुम्बिनि नेत्ररुचा-
 जितशरदम्बजे घनविडम्बिनि केशरुचा ।
 परमवलम्बनं कुरु सदा सुररूपरूप-
 ममगतसम्बिदो जडिमडम्बरताण्डवन्नः ॥ ८८ ॥
 भुवनजननि भूषा भूतचन्द्रे नमस्ते
 क्लृप्तशमनिकम्पातीरगेहे नमस्ते ।
 निखिलनिगमवेद्ये नित्यरूपे नमस्ते
 परशिवमयि पाशच्छेदहस्ते नमस्ते ॥ ८९ ॥
 समरविजयकोटी साधकानन्दधाटी
 मृदुगुणपरिपेटी मुख्यकादम्बवाटी ।
 अनुनुतपरिपाटीमोहिताजातुकोटी
 परमशिवबधूटी पातु मां कामकोटी ॥ ९० ॥
 कण्ठाक्षीकाञ्चीपुरमणिविपञ्चीलयम्भरी
 शिरःकम्पा कम्पा वसतिरनुकम्पा जलनिधिः ।
 घनश्यामा श्यामा कठिनकुचसीमा मनसि मे
 मृगाक्षी कामाक्षी हरनटनसाक्षी विहरतां ॥ १ ॥
 इन्दुमरपदप्रदं प्रलतिपेशलं पावनं
 परापरचिदाकृतिप्रकटनप्रदीपायितं ।
 स्तवं पठत नित्यदा मनसि भावयन्तोऽम्बिकां
 जपैरलमलं मुखैरधिकदेहसंशोषणैः ॥ २ ॥
 ॥ इतिस्तुतिशतकं प्रथमं समाप्तम् ॥

॥ २ ॥

स्वस्थस्तु प्रथमं समस्तजगते तस्मान्नस्तापत-
तस्मन्तो ये निवसन्ति सन्तु सुखिनस्ते मां शिवानुग्रहात् ।
धर्मिष्ठे पथि सच्चरन्त्वनिपा धर्मापदेशाहता-
स्तेषां ये भुवि मन्त्रिणस्तुमनसस्तु दीर्घायुषः ॥ १ ॥
ये जगता विमलेन भोसलकुले सूर्येन्दुवंशोपमेराजान-
श्चिरजीविनश्च सुखिनस्तेसन्तु सन्तानिनः ।
एतद्वंशपरम्पराक्रमवशात्सभ्यास्समभ्यागता
स्तेसन्तुप्रथमानमानविभवाराज्ञां कटाक्षोर्मिभिः ॥ २ ॥
धान्यं वायु धनानि वा समधिकी कृत्वा मिथः स्वर्धया
मिथ्यासाहसिनोऽभ्युपेत्यवृषला देशाधिकाराशया ।
लुण्ठित्वा बहुधोपधा वितरणां तत्पूर्तये ये प्रजा
सर्वस्वंप्रसभं हरन्ति च शठास्तेयान्तु कालान्तिकं ॥ ३ ॥
कथं नाम क्लीबलब्ध सहजो धर्माह्वयत्यन्तरै
श्वोलेषु द्विजसन्तमैरनुचिताप्यंगीकृता सा कृषिः ।
तानेतान्वृषलाश्रयप्रत्यकरूपा ये दुश्चवैर्भाषितै-
र्यं वातान् प्रहरन्ति तत्प्रतिकरं भूयात् कमीक्यापदं ॥ ४ ॥

राजा रुग्धमतिं गतोपि सचिवास्तं वञ्चयन्तः खला-
देशद्रोहपरास्मदैव वृषलास्तर्वापहारीद्यताः ।

आशां मा कुरु चोलदेशकृषये त्वं सौरिभातः परं
शिष्टमेत्त्वलमत्तकं तदपि च भ्रातस्तवाप्यन्ततः ॥ ५ ॥

नानाजिप्रभुचन्द्रभानुहजीन्द्रानन्दरायादयो

विद्वांसः प्रभदोगताश्शृतसुधीसन्दोहजीवातवः ।

विद्यायां विषवृद्धयोहि वृषलास्तभ्यास्त्विदानीन्तना

किं कुर्वेऽस्य कृषे ब्रजामि शरणन्वामेव विश्वावर्नी ॥ ६ ॥

विद्याजीवनकुण्ठनेन च कृषावालम्बितायां चिरा-

दापक्वेकणिशे कुतोपि पिशुनाः केदारमावृण्वते ।

हा किं तत्कथयेह वालुमणियं मे पुत्तिहस्तान्तरं

हर्कारस्थलसम्प्रतीसुजुमुदारित्यादयो निर्दयाः ॥ ७ ॥

दुर्भिन्नं कृषतो न हीति जगति ख्यातं किल ब्रह्मणा-

मापद्धर्मतया मनौ च कृषिगोरक्षादिकं सम्मतं ।

भूपेष्वर्थपरेषु हन्त समये क्षुण्णो च दुर्भिन्नतो

वृत्त्यर्थं कृषिमाश्रयेम भविनः किम्वाततो हीयते ॥ ८ ॥

अक्षैर्मेति ननु श्रुतिश्रुतिपथं प्रायः प्रविष्टा न किं

सौख्यं वा हलजीविनामनुपमं भ्रातर्न किं पश्यसि ।

किं वक्षे तदपि क्षितीश्वरवहिर्द्वारप्रकोष्ठस्थली

दोर्घावस्थितिरीरवाय कुरुषे हा हन्त हन्तस्मृहां ॥ ९ ॥

तानाश्रित्यचिरं खलान्धुमुचावाचा च नुत्वा बहु

श्रान्तोहं विफलश्रमस्तदुपरि द्वाग्वैश्यकर्माश्रितः ।

निष्कारण्यश्च शतत्रितयैर्महिषाभिख्यानुपेत्य प्रभून्
 सम्यक् तैः परिरक्षितश्च कृतवित् स्तौम्यदहर्षेण तान् ॥ १० ॥
 यं योरक्षति तस्य सः प्रभुरिति स्पष्टं हिमद्रंक्षिणो
 राज श्रीमहिषान्विनृत्य सफलं कुर्वेद्य वाग्वैभवम् ।
 मत्पीडानिरतान्स्वदीयहिमाभिज्ञानशून्यान् प्रभून्
 यन्निन्दामि निशम्य तद्गुणविदस्तुष्यन्तु सन्तोषपाः ॥ ११ ॥
 कश्चित्पञ्चधमं सुलाय विगुणं कर्तुं प्रवृत्तं शृतं
 त्वामालम्ब्य ससुलहे न खलु तद्वर्ण्यस्य माहात्म्यतः ।
 मद्द्रोहप्रवणाधिकारि हतक क्रोधेन तन्निन्दन-
 व्याजात्तत्प्रभुतत्प्रभुष्वपि च चाक् दण्डो मया पाद्यते ॥ १२ ॥
 हारे भाग्यवत्तामनादरतया लब्ध्वावमानं महत्
 सत्कृत्यार्जितस्सर्वलुण्ठितसुभेदारिषु चामर्षतः ।
 व्याजीकृत्य हयद्विषं परिहृण्डायेमी मया निन्दिता-
 स्तेलाप्यन्तु परं निरङ्कुशतया सम्मानयन्तः कवीन् ॥ १३ ॥
 अथैतन्महिषप्रवन्धमिह ये भूपा गुणग्राहिण
 स्ते बुद्धा निज दुर्गुणान् कविमुखान्तद्वङ्ग्यमर्यादया ।
 अद्रोहेण निजाः प्रजाद्वय यथाधर्मं प्रजा रक्षितुं
 कुर्वन्तु स्वतुल्यकामागतनरान्देशाधिकारोचितान् ॥ १४ ॥
 रुग्धान्निग्धनिकानामामदमघ्नीदिग्धान्विदग्धानहो
 जग्धो यग्धिषु दग्धबुद्धिविभवान् द्विग्धैः खलैरन्वहम् ।
 धन्यसैरिभमेकमेव भवने मन्ये किमन्यैर्नृपैर्गीधान्यैश्च
 धनैश्च रक्षति जनान् सर्वोपाकारक्षमः ॥ १५ ॥

स्तोतुं त्वां महिषाधिराजसुगुणं मौमांसते धीर्मम
 त्वञ्च स्तुत्यतया प्रबन्ध वचसां योग्योऽसि किंत्वन्वहम् ।
 विन्तोऽन्त नरेन्द्रदुर्गुणघटामिष्यान्तवोपक्रमै-
 र्वाग्भिः पर्युषिताभिरदा भवतः कुर्वे नुतिं क्षम्यतां ॥ २६ ॥
 शम्बाकारुपिमानगिन्तारियवान् पुं बूलशम्बा लिका
 सूचीशम्बाविशेषकीद्वतिलश्यामाकगोधूमकान् ।
 त्वं सिद्धार्थकुलित्य नुज्जतुवरीनिष्पावभाषादिकान्
 तन्तं कालमुपेत्य सैरिभपते निष्पादासंरक्षणः ॥ २७ ॥
 आर्य शोधरम्बुदीक्षितमिमौ दृष्ट्वा महापण्डितौ
 विद्यायै न स्पृहये यदापि परं ज्ञातं विभिम्याहवात् ।
 वानिज्यधनमूलकं तदखिलन्यक्तायितस्त्वाग्रहं
 त्वं विष्णो च धनं त्वमेव सकलं त्वं मे लुलाय प्रभो ॥ २८ ॥
 विद्वन्मातुर साहसं शृणु वचोवक्षामि यत्ते हितं
 त्यक्त्वा कामदमन्तसैरिभपतिं निर्व्याजबन्धुं नृणाम् ।
 श्रीरक्षाभिधपद्वणं प्रति सखे मागाज्जटस्थालयं
 दूरे श्रीनिंकटे कृतान्तमहिषग्रैवेयघण्टारवः ॥ २९ ॥
 प्रज्ञापय विशेषविक्रयवणिक् जानस्मधीशोधरः
 क्षान्तं स्वर्णमभूजताम्बुमग्निनोधिकं तस्य षट् दूर्धिनीम् ।
 स्थातः कुट्टिकविस्तुदुर्धनिगृहद्वारेषु निद्रायते
 तत्सर्वं महिवेश्वराननुसृते दौर्भाग्यधात्रः फलं ॥ ३० ॥
 न ब्रूषे परुषं न जल्पसि सृषावादं न गर्वीन्नतिं
 भस्मेप्रत्युत लाज्जले नियमितं स्वं क्षेपयित्वा वपुः ।

मर्त्यानामनुपाधिजीवनकृते त्वंकल्पसे काथ्येसर
 त्ववं सतिदुर्नृपाननुसरन्हन्तास्मग्रहं वञ्चितः ॥ २१ ॥
 त्वं क्रीतोसि मया पणैः कतिपयैर्भर्तुं कुटुम्बं निजं
 त्वन्तु प्रागधमर्णतामिव भजन् त्वां क्लेशयित्वा तनूम् ।
 नानाधान्यसमुद्भवैर्यदकरोस्त्वन्मां तथा निर्वृतं
 तत्तेश्रीमहिषाद्भुतैरुपकृतेः क्रीतोस्मि मूल्यं विना ॥ २२ ॥
 पैशून्यं न हि कर्णगामि भवतो नाञ्चस्ययेवञ्चनां
 एकाकारतएवतिष्ठसि सखे सर्वस्ववस्थासु च ।
 भूपालैरलमव्यवस्थहृदयैर्दिष्टाद्य लब्धोसि न-
 श्रीमत्कासरसार्वभौमभवता नाथेन मोदामहे ॥ २३ ॥
 त्वं बद्धोसि मद्भुगैर्दृढमहोवद्धोस्मि च त्वद्भुगै-
 स्त्वं मारक्षसि सैरिभोत्तमसखैरक्षामि च त्वामहम् ।
 इत्यन्योन्यकृतोपकारमुदितावावामिह द्वावपि
 स्थास्यामश्शरदांशतं द्रुवममी नश्यन्तु नश्शत्रवः ॥ २४ ॥
 मत्तावित्तमदैर्दुराग्रहभृताश्चण्डालरण्डासुता
 येमौर्धनिकानि कामपरुषथाहारकौलेयकाः ।
 तेषां वक्रविलोकनात्तव वरं स्थलाण्डकोशे क्षणं
 येन श्रीमहिषेन्द्रलभ्यतइह प्रायेण मिटाशनं ॥ २५ ॥
 देहं त्वं परिदण्डय यद्वि भवता धान्यं धनं वार्जितं
 तत्सर्वं प्रसभं हरन्ति हि शुभे दाराः स्वकीयं यथा ।
 हेतुस्तत्र किलायमेव महिषज्ञातो मया श्रूयतां
 पुत्राएवपितुर्हरन्ति हि धनं प्रेम्णा बलाद्वाखिलम् ॥ २६ ॥

चुहाधां यदि यासि कासरपते तर्हीदमाकर्ण्यतां
अस्माभिर्हि तृणीकृतान् भुवि सुभेदारान् सुखं भक्षय ।

निस्सारानपराधलेशरहितानेतान् पलालीत्करा-
न्नित्यं भक्षयता त्वया क इव हा लोकोपकारो भवेत् ॥२७॥

तृण्यादानजलावगाहनतनूसंघर्षणादिक्रमैः
कामं सैरिभरा जराजभवतः सेवामकार्षं चिरम् ।

एतावत्त्वहमर्थ ये पितृपतिं देवं त्वदारोहिणं
क्षिप्रं प्रापय सन्निधिं ननु सुभेदारस्य महोहिणः ॥२८॥

कायक्लेशमहर्निशं विदधता द्राघीयसानेहसा
केदारे भवतान्तराय बह्वे निष्पादितं यत् फलम् ।

त्वद्भागेन समं समस्तमपि तद्ये नैव नीतं बलात्
तं क्षिप्रं यमसन्निधिं नय तुलायाधीश तुभ्यं नमः ॥२९॥

तिष्ठन्तु क्षितिपा भुविस्त्रयभरप्राग्भावदूरीभवत्
कल्याणत्वजिवेकमूढमनसो नैवाश्रये तानहम् ।

एहि त्वं सरसीतटं तव पुनर्मूर्धाभिषेकं जलै-
रस्त्रक्ष्णवसधावनायकैर्वै राजैश्च संरक्ष नः ॥३०॥

भूपो भूप इतीव किं न्वनुगता जातिर्घटत्वादिवत्
भूमावस्ति य एव रक्षति जनान् राजा स एव स्वयम् ।

किं भूमीपतयः शरारव इमे क्रूराः किराता इव
प्रायस्सर्वजनीन कासरपते राजा त्वमीवांसिभः ॥३१॥

अथ श्लेषः ।

सानन्दं महिषीशतं रमयसे मूर्धाभिषिक्तोन्वहं
त्वं बालयजनावधूतिमसक्तं प्राप्नोषि भृङ्गाख्यतः ।

किञ्च स्त्रां प्रकृतिं न मुञ्चसि तृणप्रायं जगत्पथ्यसि
स्वस्ति श्रीमहिषेन्द्र तेऽस्तु नियतं राजा त्वलेवासिनः ॥ २२ ॥

धातुत्सन्नतले विमुञ्चसि मुहुर्विष्णुमूत्रमस्तनपं
धत्से नाप्यपलालमास्यमनिगं छिहेन सव्यर्ध्यसे ।

शङ्खव्यापि पयः पिवत्यनुद्धिमं तस्माददन्तं मुखे
वत्स श्रीमहिषेन्द्र बालकर्मवत् त्वां वीक्ष्य नन्दाम्यहम् ॥ २३ ॥

चान्तं चान्तमथापि निर्दयसजीकाष्टैः करीषैरपि
घ्नन्त्यङ्गेषु जनास्तदेतदनित्यं दुःखं क्षमाभूलकम् ।

इत्यालोच्य रुचेव सैरिभपते सौरात्रलेन क्षमा-
मुन्मूल्य प्रसभं करोषि कणग्रस्तां नीरसस्योचिताम् ॥ २४ ॥

ब्रूषे त्वं विविधान् स्वरान् बहुविधान् काण्डांश्च धत्से मुखे
प्रातश्चाध्ययनं पदक्रमविधिं किञ्चीकरन् गच्छसि ।

अङ्गेषु श्रममादधासि बहुधा बहुधा वृत्तिं करोष्यन्वहं
भासि त्वं महिषाधिराज नियतं वेदावधानीय तः ॥ २५ ॥

मुद्राधारणदग्धचर्मकतया दृश्यैः किणैरङ्कितो
मध्याह्नात्परमेन मज्जसि जले सानन्दतीर्थादरः ।

शान्ताङ्गाररुचिं विभर्षिं च तनौ तिष्ठन्मते दण्डिनो
गुण्डाचार्यमिवाधुनानुकुरुषे श्रीमन्महासैरिभ ॥ २६ ॥

धत्से शृङ्गायुगं प्रतप्तमभितो गावे प्रतप्ताङ्गनं
श्रीरामानुजमण्डलस्य सदृशं चिह्नं च धत्से सुखे ।

गोष्ठीभूय निजप्रबन्धसमये क्रन्दस्य मन्दारव-
तन्नूनं महिषाधिराज भवसि श्ये वैष्णवाग्रे सरः ॥३७॥

त्वां वाचंयमतां दधासि सहसे शीतातपौ निश्चलः
किञ्चिन्नैव च याचसे भुवि यथा जातात्मना तिष्ठसि ।

प्राणाकर्षकताय मे न नियमे नारूढ एवासि च
प्रायः कासर हे सदाशिव महायोगीव संहृष्यसे ॥३८॥

शृङ्गाग्रेण मुहुर्मुहुर्निजतनुं कण्डूयसे मौनवान्
प्राग्वंशोपहितां प्रविश्य विपुलां शालां महिष्या समम् ।

अन्तस्तिष्ठसि धूलिधूसरतनुः कृष्णाजिनाच्छादितः
तन्मे भासि लुलाय दीक्षित इव त्वं वाजिमेधकृतौ ॥३९॥

ग्राह्योसि श्रवणादिभिः परिचयान्तत्त्वाममर्शं कृते
स यज्ज्ञानमयोसि किञ्च बृहदारण्यकान्तरे दृश्यसे ।

प्रत्यक्षीक्रियसे च योगिभिरखण्डाकारवृत्त्या स्वयं
तस्मात्पुच्छमयं लुलाय परमं ब्रह्मत्यमेवासिनः ॥४०॥

गोत्रोद्भेदनकीयलं पृथग्रसे हत्यागलालिङ्गनं
प्रत्यूषे कुरुषे सकुक्कुटरवे बह्वप्सरस्वादृतः ।

स्वस्थाने सुदितस्वरूपगतया युक्तश्रिया भद्रृहे
गोष्ठे तिष्ठ लुलायराजमहतीं देवेन्द्रलक्ष्मीं वहन् ॥४१॥

नित्यं धीरमनांसि कर्षसि सदा रत्यां समुत्साहवान्
सुग्धानामुपमासि मासि तपसि ज्याकर्षणेनोज्झितः ।

सामर्थ्यं विषयेषु कर्मसु भजनग्रे वसन्तं स्मृशन्
 सत्यं श्रीमहिषेन्द्र मन्त्रय इव प्रयत्नमालक्ष्यसे ॥४२॥
 मूर्तिं हन्त विभर्षि नीलमल्लणां नित्याभिषिक्तां नरै-
 र्गृह्यः पञ्चषचक्रतः कलयसि त्वं बन्धमोक्षानपि ।
 सुचेत्त्रे श्रियमादधासि महता ज्ञानेन पूज्योऽसि तत्
 सालग्राम इवावभासि नियतं श्रीकासराधीश्वर ॥४३॥
 गभीरस्तिमितो न कम्पसयसे गह्वोऽस्य पानेन च
 प्रायः किञ्च सदाशनक्रमकरो नित्यं न दोनोसि च ।
 संपूर्णः पृथुरोमभिश्च भजसे वृद्धिं क्षयं चाशूषे
 तत्त्वं कासरमण्डलेश्वर जलप्रायस्सुमुद्गोसिनः ॥४४॥
 अर्कं भक्षयितुं प्रधावसि नवं कृत्यं जनानन्दनो
 निःशङ्कं कुरुषे समुद्रतरणं प्रत्यक्षमाधावसि ।
 वीर्याधिरवगादुपयं परि चोत्साहं च कामं भजन्
 मन्त्रे श्रीमहिषाधिराज भुवनेष्वन्धोहनूमान् भवान् ॥४५॥
 लोके ख्यातसहस्रदोषमखिलहोषेषु सञ्चारिणं
 क्रीडन्तं किल नर्मदाबुनि मुदा कीर्त्या समालिङ्गितम् ।
 संस्यग्भूषितनादरात्स दसि सन्मर्देष्वपास्तवसं
 प्रायस्सैरिभमन्वते भुविजनास्त्वां कार्तवीर्यार्जुनम् ॥ ४६ ॥
 उल्लेखान्विविधान्करोषि च पदन्वासस्तवान्यादृशः
 पद्यालोकनदत्तदृष्टिरसि च प्रायः प्रवन्धे स्थितः ।
 कोशाधारतया स्थितश्च रसिकप्राये स्थले सादरः
 तेन श्रीमहिषाधिराज सुकविं त्वामेव मन्त्रामहे ॥ ४७ ॥

वरैर्नैकविधैर्युतोसि चरसाधारोसि दन्त्योज्वलो
 वृत्ताद्या ध्वनिगर्भितश्च बहुभिः पादैरुपेतोसि च ।
 तत्त्वत्वं महिषेन्द्रसत्त्वविकृतस्त्राघ्यप्रबन्धायसे
 त्वामालोक्य पुनः पुनर्नवरसालङ्कारमोहाजहे ॥ ४८ ॥
 त्वं मम त्वनपीडनेन रचयन् शृङ्गारलीलाक्षता-
 न्यापीतैरधगानृतैश्च सरससुखीलिताचक्षुःखैः ।
 आकृष्टः प्रथमं त्वरोमलतया तापाच्चिरेणातनोः
 पङ्क्तिभ्या रसिजाप्रणीविष खलावार्धशङ्कोडशे ॥ ४९ ॥
 आर्थां पुष्पसि यो निषागसखिसे जेनाभिसूनात्वितः
 प्रीत्या विलम्बपारलौकिकविधावङ्गीकृतः कैरपि ।
 स्वच्छन्दं चरतीह यः किल परस्मैनेकलायेसरः
 तत्त्वां हस्त विटायनख्यमनुना जग्ये महासैरिध ॥ ५० ॥
 प्रीतिशृङ्गारः पातयन्ते तावत्प्रमाणस्तनौ
 चातुर्धं पञ्चपाशं कर्मसु तृणां समर्थं मन्थञ्जकं ।
 कुर्वन् प्रोचदसिन्नालहृन्निष्पादशक्तिमदारञ्जनं
 सत्यं कैरिगमच्छेत्तेन्द्र अरताचार्यत्वमालम्बये ॥ ५१ ॥
 त्वं श्रुत्वा वरुणं दारोपि कृमयश्चार्ज्यवत्त्वञ्जुहः
 पारावारप्रयोत्सवान्निवृत्तिप्राप्तमर्माहोसवः ।
 संप्राप्नोषि ततो विधिं बहुपाशं प्रीत्यागमेशादृश-
 न्तजनं तद्विष द्वितीयश्च भवाञ्चतस्रश्चपारो हरिः ॥ ५२ ॥
 वज्रादप्यतिनिष्ठुरं तव पुनः शृङ्गं धरार्धवडितं
 निष्वासास्तु पयोनिधिरापि पयःप्रचोभद्वाङ्मये ।

स्वीयत्वेन च कच्छपालिषु सदा प्रीतिन्धवास्थाग्रये
 तन्नस्त्वं महिषेन्द्र सत्यमधुना कूर्मावतारोहरिः
 उक्ताहेन पुरा वराहवपुषा शृङ्गेण गामुद्धर-
 स्युहामात्मगुणस्थितस्त्ववदनं व्यावृत्य चालोकसे ।
 सौक भुवनानि पातु मयसे वक्त्रे महाविस्तृते
 तत्त्वां श्वेतवराहमूर्त्तिमधुना जानि महासैरिभ ॥ ५४ ॥
 चेन्नक्षत्रस्य हिरण्यवर्धनकृतः प्रह्लादमापुष्णतः
 प्राप्तस्योपनिषद्वरं पृथुतरस्तस्माद्वहिर्निर्यतः ।
 लोकानां स्थितये शृतस्य च निजाङ्गेदारलक्ष्मीं परां
 कोभेदस्तवकासरेक्षर विभी श्रीमन्नृसिंहस्य च ॥ ५५ ॥
 कोपीनाङ्गतया स्थितोऽसि चरसि त्वं दण्डहस्तान्वितः
 सोऽस्माह बलिना समङ्कलयसि स्पर्धां प्रतिस्पर्धिना ।
 पादत्रास्य रसातले स्ववपुषा त्वं पुष्करं गाहसे
 तेन त्वां महिषत्रिविक्रमकृतं नारायणं मन्त्रहे ॥ ५६ ॥
 निर्धूनोषि लसत्तनुं गुरुमुदे स्वीयां महारेणुकां
 गूढं गूढमशेषमर्जुनकुलं चामूलमुन्मूलयन् ।
 कौलालैर्भरितेषु विस्तृतसरस्त्रामज्य सन्तुष्टधी-
 र्धत्ते भार्गवरामसाय्यमधुना जाने महासैरिभ ॥ ५७ ॥
 मञ्जुषाञ्चितरौद्रधन्वसुदृढज्याकर्षणख्यातिमान्
 सौतायां प्रणमङ्करोषि न जनस्थाने च धत्तेभयम् ।
 वाहिन्यां कुरुषे तथा शरगिरच्छेदं यथेष्टं चरन्
 रामस्त्वं निजलक्ष्मणान्विततया श्रीमन् ललायप्रभो ॥ ५८ ॥

कृष्णस्ते सहजो हलं वहसि च स्कन्धे प्रलम्बाकृतिं
 त्वं धूनीषि हलाञ्जलेन धरणीमुन्मूलयस्याग्रहात् ।
 श्रीमन्कासरसादरोसि मदिरां पातुञ्च सङ्कर्षणः
 साक्षात्त्वं बलराम एव हि वहन् नीलांशुकस्वं वपुः ॥ ५८ ॥
 सप्राप्तस्त्वहजं बलं भुवि महान् जातोसि कृष्णालम्बना
 कंसानन्दमही मुखेन सरसो गृह्णासि गोप्रान्वितः ।
 नैकाभिर्महिषीभिरन्वहमपि क्रीडां विधत्से मुदा
 तत्साक्षाद्यदुनाथ एव महिषाधीशद्य संलब्धसे ॥ ६० ॥
 निर्धूय अतिमत्प्रमाणमिदमित्यन्तं जडानां भव-
 न्निष्ठं कर्म विनिन्दितं विरचयन् कुर्वन्महासङ्गरम् ।
 सन्मार्गप्रतिदूषको भुवि यथा जातात्मना वर्तसे
 तेन त्वां गणयामि कासरपते बौद्धावतारं हरिम् ॥ ६१ ॥
 शुद्धेयं कस्वालहस्तनभितस्ताम्बायमाणोरजो
 भूम्ना हन्त युगान्त एव हि वृषलेशं विनोक्त्य स्वयम् ।
 आधातुं सकलां महीं कृतयुगारम्भे स्थितभूतले
 मन्ये त्वां महिषाधिराज नियतं कल्क्यावतारं हरिं ॥ ६२ ॥
 कन्दर्पं न भजस्यतीन्द्रिय तनुः किञ्चासि पञ्चाननो-
 ऽप्याकण्डञ्च विषं पिबन्नतितरान्वस्ते सदामङ्गलम् ।
 प्रीत्या सातुचरोचलो परिपरन्तुन्नित्यं तृप्तोपि च
 प्रायस्सैरिभ मण्डलेश्वर विरूपाक्षस्त्वमेवासिनः ॥ ६३ ॥
 प्रस्थप्रस्त्रवणान्वितोसि विपुलैः पादैः रूपेतोसि च
 प्रत्तुङ्गञ्च विभर्षि शृङ्गमधिकं गण्डापलेमान्वितम् ।

दृष्ट्वापि बहुधा वजैरलि अहासत्प्रकाशै-
 र्नूनं काचज कासरेन्द्र चरति तदं सर्वतः परितः ॥ ६४ ॥
 भीष्मजं हि दृष्ट्वा नलोसि च वृणक्तं क्रूररोजाप्यसि
 आनन्दं भरतः पृथुश्च तस्मात्तूलं मण्डलोदिकः ।
 इयं पुण्यपुराणधर्मनिजवेत्तव्यज्ञं तेजोयति
 श्रीगन्धर्विधराजराजहस्तकाण्डोकायासः खलान् ॥ ६५ ॥
 कर्णविर्गुदसि तिनर्नपतितोद्यतोपि तस्मिन्
 द्रोणसत्तनुपुत्रव्यपि वृद्धे निजं सुभद्राश्विनः ।
 तन्तुं सैन्यप्रसीधनेन विहितं सारथ्यं तासिदिवा
 धौरथ्योपकिप्रधिवाज भवने जन्मिन्मोक्षार्जुनः ॥ ६६ ॥
 विनार्जुनमेव सावनि दुष्टं त्वं काचवद्वारम्
 भोरुं मुहुरिति निजं यूपि निवद्व्यस्येऽहसकीं स्तिरात् ।
 बाह्व्यां प्रसभं प्रविष्टं तुष्ये श्रीमं प्रतापान्वित-
 त्वात्काण्डे वाक्त्रये विभपते किं काजानवस्यार्थिनाम् ॥ ६७ ॥
 सोमे त्वं हि स धर्मराडसि जयान् भीमार्थपार्थोपि न
 द्रोणीभृतदुस्त्रोसि कासरपते दिवं वासिना सत्यम् ।
 उद्धोत्रेण च कर्णगलनप्रये भूमियत्री भीमतां
 तत्तन्मर्मवतीत्य धारतकथा प्रपञ्चजासह्यते ॥ ६८ ॥
 ज्यामाकर्षसि सङ्गतास्तिजहतीं मध्ये प्रराणां चरन्
 धन्वाकर्षणविश्रुतः मज्जाटवन् दीपं ज्वौः कर्मभिः ।
 आलोक्यापि न भीतिसङ्गसि एरात् प्राप्तीञ्छूयो विसृष्टे
 वीराप्रेतर कासरेक्षर ननु द्रोणस्त्वमेवासिजः ॥ ६९ ॥

सुग्रीवोसि सहागजोसि वपुषा नीलः प्रभाश्री तथा
 धूम्रश्चासि महानुभावमहिष त्वं दुर्मुखः केसरी ।
 इत्थं ते सततं महाकपिशताकारस्य साहाय्यतः
 सीतां प्राप्य विलङ्घ्य दुःखजलधिं नन्दामि रामः स्वयम् ॥ ७० ॥
 त्वं वाली रजसे कमामुपगतः प्रौढाङ्गदेहान्वित-
 स्तारामैत्रमिह स्फुटं वितनुषे नादैर्जयन् दुन्दुभिम् ।
 इत्थं सत्यपि कासरेण्णरजनस्याश्वर्यदाश्वर्यया
 मातङ्गान्तिक एव निर्भयमहो सञ्चारशीलोसि किं ॥ ७१ ॥
 उच्चैरावणसीदरोसि च महापार्श्वैतिकायासि चा-
 क्षयाकारमहोदरोसि नितरां त्वं मेघनादोप्यसि ।
 धूम्राक्षोसि च दूषणोसि चरिते स्वं कुम्भकर्णोप्यतः
 सङ्ग्रामस्त्वदुपाश्रयेण भजते लङ्कारमाधारतां ॥ ७२ ॥
 सीतायां प्रसितो दृढं कृतयुगव्यापारघोरक्रमो-
 दर्पोज्ज्वलितहेहयाधिपहतिश्रान्तो लुलाय प्रभो ।
 प्रख्यातोप्यनरण्य एव विषयेषु त्वंकृष्टधन्वा जवान्
 मायावी सहि रावणः पुनरिह प्राप्तोसि किं मद्गृहे ॥ ७३ ॥
 ताम्रश्मशुमुखोसि नैव सहसे क्रोडाहतिं मानवैः
 कामं बाहुववैरमाकलयसे रोषिण नैसर्गिकम् ।
 सम्प्रीतिं तरसादने वितनुषे त्वामद्य पानोत्सुकं
 चन्दाखानमवैमि यत्तव खुरानाश्वर्यमालोकये ॥ ७४ ॥
 हृन्दे प्रीतियुतः क्वचित् बहुव्रीहिप्रकर्षः क्वचित्
 पश्चात्तन् क्वचित् कृतसमाहारः क्वचित् क्वचित् ।

शब्देषु द्विगुणादरं कलयसि श्रीकासराधीश्वर
 प्रायश्चादिकचक्रवर्त्तिनमिह त्वामिव मन्यामहे ॥७५॥
 त्वं गतिं दधासि च पदेष्वङ्गा जहलक्षणा
 स्वातन्त्र्यं पृथग्यश्च शब्दविषयेष्यासक्तसुद्ध्यां भजन् ।
 भूयोदर्शनमेषि लिङ्गकरणप्रामाण्यसम्भावितः ।
 कस्यापि प्रसितं ततोदय महिष त्वां तर्जये तार्किकम् ॥७६॥
 सूत्राणि प्रसभं गृह्य प्रतिभयोक्ताहेन यः खण्डयन्
 धायावाङ्मुख एव चाधिकरण प्रौढिं परां दर्शयन् ।
 सङ्कर्षे सति वाङ्मयैर्विजयिता सिद्धान्ततोगाहसे
 तेन त्वं सहिषावतंस न कथं मोमांसकाग्रेसरः ॥७७॥
 मालिन्यासदमुच्चकैस्तत्र वपुगोत्रापुनस्तग्धरा
 नित्यं जाह्नलभूमिषु त्वमयसे शार्दूलविश्रीडितम् ।
 काठिन्यं वपुषा विभर्षि नितरां किञ्चिद्भवज्राधिकं
 हृत्ताला भर्जसि प्रयन्धपदवीं वाहद्विषट्क्यापते ॥७८॥
 शृङ्गारं रुचिरमृधास्यनुपदं वीरेण सञ्चार्यसे
 कृष्या भूरि दयान्वितः प्रतिभयं हास्यं वहस्वन्नृतम् ।
 उद्धोषं विहृतं करोषि बहुधा रौद्रं मुहुर्वीक्षसे
 सायन्यामनिशान्तभाक् नवरसस्तत्त्व सत्ताय प्रभो ॥७९॥
 जिष्णुस्त्वं हि लगानुभावमयसे श्रीकासरज्यापते
 नित्यं किञ्च सदन्तकोसि वपुषि ग्रास्येस्ति ते निश्चतः ।
 पाशौ चासि सदाशुगत्वमयसे सर्वत्र कथादिषु
 प्रायोवैयवणीच्छ्रयं प्रकटयन् किञ्च त्वमुग्रान्तः ॥८०॥

नेत्राण्यञ्चसि पञ्च लाङ्गलविधौ लब्धार्द्रकृष्णाजिनो
 गोदानेषु सहस्रशः प्रतिदिनं पादोभवम्यात्मना ।
 त्वं ब्रह्माण्डकटाहमञ्चसि समुद्धीष्टेण सख्या त्वया
 कापि स्पर्शतुलापि कासरततोदीर्घापरिच्छामि ते ॥ ८१ ॥
 पर्णानां पयसाञ्च नित्यमशनैः कालं क्षिपन्वर्तसे
 निष्कम्पस्तपसि स्थितोसि निभृतं त्वं पर्णशालान्तरे ।
 शेषे स्थण्डिल एव चानु दिवसन्दिर्निर्मज्जस्यपि
 प्रार्थ्यं तन्तवकासरेऽहं यदृषेऽयं समालम्बसे ॥ ८२ ॥
 प्रीतं वारि वियोग एव हि पिवस्याकण्ठमन्यादरान्
 सस्तापेयतनु प्रभोदभरितो न यास्यधर्मान्वितः ।
 यच्चित्रं सुखसन्निपातरहितः पुणानि पुष्टिलनी
 तन्मे ब्रूहि किमौषधं सहिष्य रे स्थाय्यं त्वया भजितम् ॥ ८३ ॥
 स्वीयोत्सङ्गतलाघिरुद्धमधिकासक्तं वह्नन्नात्मजं
 बालञ्च प्रमदांन्वतस्सुखमही निद्रासि निश्चिन्तधीः ।
 दुर्भूपायमपास्यनैकविक्रान्तिप्रारब्धलब्धेन च
 प्रीतस्तिष्ठसि कासरोत्तरभवद्गार्हस्थमिवाङ्गतम् ॥ ८४ ॥
 नित्यं दुर्धरदुर्मुखादिसहितमश्रुङ्गाग्रकण्टाचलः
 प्रायस्त्वं सहिष्यस्य एव धरणीं हन्तावतीर्णः पुनः ।
 किन्तु प्राप्तयुगान्भूषचरितस्त्वर्वापकारी भवान्
 आतः । सरवर्यनिर्जरगणाः कुर्वन्तु ते मङ्गलम् ॥ ८५ ॥
 पीत्वा ~~सुखं~~ ^{सुखं} ररोवरेषु विपिने स्वरच्चरित्वा दृष्टान्
 याकात्यादिपि वा पराङ्गविगमात्कृष्टा महीं सर्वतः ।

ये रचन्त्यनुपायमेव भुवनं सत्यज्य तान् सैरिभान्
 धिक्धिक् धनिगर्दभाभू गयते सेवार्थमज्जोजनः ॥ ८६ ॥
 त्वामादौ गणयन्ति मूढगणनप्रस्तावनायाञ्जनाः
 ते मूढा महिमाविद्वत्वनतां हृष्यामि ते वाच्यताम् ।
 सस्योत्पत्तिनिदानमस्यथ हविर्मूलं सुराणामसि
 ब्रूमः किं बहु कासरेन्द्र जगतामाधारताङ्गाहमे ॥ ८७ ॥
 अष्टास्वभ्रमुवल्लभवादिषु भवानेकस्वमवागतः
 किं वा जङ्गमताङ्गतः कुलगिरिष्वेकस्वमत्युन्नतः ।
 आहोस्तिन्महिषासुरस्वमधुना हन्तावतीर्णः पुनः
 ब्रूहि श्रीमहिषेन्द्र विस्मयभरस्मेयं मदीयं मनः ॥ ८८ ॥
 उदामद्विरद्वयद्वयसता मुञ्चैर्वलं निस्तूलं
 दुर्भेदाद्भुतजालभूमिदलनेष्वग्रे सरस्वतं सदा ।
 तत्सर्वं महिषावतंस कृषिभिस्संसारपोषाधिनी
 मन्ये हन्त पचेलिभामिह पुनर्मज्जागधेयोन्नतिम् ॥ ८९ ॥
 मूर्ता किं तममाङ्गटा किमशवा नीलाचलो जङ्गमो
 जीमूतः किमु सच्चरिणुरवनौ पद्मिद्यतुर्भिर्युतः ।
 इत्येवं किल तर्कयन्ति मज्जुणत्वङ् मांसलश्यामल
 येषां सैरिभमण्डलिश्वर दृशोः पन्थानमारोहसि ॥ ९० ॥
 भ्रातस्त्रयश्चर मा कदाचन बहिर्वाहारिचूडामणे
 त्वामालोक्य समुन्नता कतिधरं सच्चारिणं शृङ्गिणम् ।
 कोप्येष क्षितिमृद्धितो पुनरसावित्याग्रहो दग्धो
 जम्भारिस्तवडभनाशन कृते दम्भोलिसुत्तम्भयेत् ॥ ९१ ॥

तस्मै शृङ्गयुगाय तस्मिन्महते कल्याणमाशास्त्रहे
 श्रीमन् सेरिभ सूमहेऽग्निखरोत्रीढाचलाय चणात् ।
 तत्ताडक् शतकाटिकोटिषु परित्यक्तादरो भूयसा
 यस्मै सन्ततमुच्चकैः स्पृहयते देवोपि संक्रन्दनः ॥ ८२ ॥
 न स्वप्नेपि दरिद्रता प्रसजति त्वामाश्रितानां नृणां
 कोशा धान्यचयैः पतन्ति बहवः कोशेषु च ब्रीहयः ।
 इत्थं सर्वजनावनप्रतिभुवे दोनावलौबन्धवे
 भूयस्यो महिषाधिराज भवते भूयासुरद्याशिषः ॥ ८३ ॥
 कर्षद्गर्षमहर्निशं वसुमतीं क्षिप्त्वासि किं कासर
 त्वं सभ्यैरधुनातनैर्नृपसभं साकं सुखेनावस ।
 न ज्ञानं न च मेस्ति कौशलमिति व्यथीं मतिं माक्षथा
 स्वत्तोमूढतमा इमे भवसि हि त्वं तेषु वाचस्पतिः ॥ ८४ ॥
 निष्प्रय ह्रविर्धमानसुमहादुस्माभवोत्साहव
 ह्रभूर्पाल कृपालवच्युतरुशत्याकर्णजोद्दीर्णयोः ।
 निर्व्याजं समकर्णयोस्त्वममृतं हुङ्कारवच्छद्मना
 दिष्णगाष्टम्पूतिं सिञ्चसीव महिष क्षेत्रेषु कथ्यन्त्युखः ॥ ८५ ॥
 दुर्वाणीकसमुद्यदुद्धटभट भटयोणीकरव्यापृत
 द्राघीयस्फुटधूमवर्तिविगलद्धूमान्धकारावृते ।
 तन्निष्टोवनपूतिगन्धभरितं भूपालबाह्याङ्गणे
 वासक्लेशहरायकासरपते मन्नाथ तुभ्यं नमः ॥ ८६ ॥
 मूढा गाढधनोष्णभीष्मवदना क्षमापालपाशाङ्गणे-
 स्वाशापाशविलम्बमाणहृदया व्यथीं स्थितिलन्तन्वते ।

अक्षद्भूपतिमाश्रयन्तु विबुधाः कामप्रदं सैरिभं यो
 स्नानक्षति रक्षति क्षितिफलैस्साम्यस्समग्रैरपि ॥ ८७ ॥
 उन्मत्ताद्रविणाधिकत्ववशतस्त भङ्गता दुर्गुणै
 स्सञ्जाताहृषलेशतो विरचितान्यायाविभूत्याहताः ।
 केचिक्लृप्तभृतश्च सम्प्रति सुभेदारादयः कासर
 ज्येष्ठाः किं भवती वदत्वमथवा सत्यं कनिष्ठाङ्गमे ॥ ८८ ॥
 केदारि महिषीमनोज गृहमाग्रायोन्नमय्याननं
 दन्तान् किञ्चिदभिप्रदर्श्य विवृतं कूजन् खुरैः क्ष्मां खनन् ।
 प्रत्यग्रायत सूरणाङ्कुरनिभन्तात्किञ्चिदुर्जृम्भयन्
 महिषेन्द्र निर्विशसि दुःक्ष्मापालवत् स्वश्रिया ॥ ८९ ॥
 राजा धर्मपरः परस्परष्टतस्त्रेहाश्रयतन्मन्त्रिणो
 राजन्वत्यवनीवतीपक जनास्वाढ्या भवन्तु क्रतौ ।
 पुष्टाङ्गाः पशवश्चरन्तु भजतां दुर्भिच्छवार्तालयं
 वाञ्छानायकवेः क्षतिश्च कुरुतां निर्मत्सराणां मुदम् ॥ ९० ॥

इति वाञ्छानायकवीरखरक्तं महिषशतकं सम्पूर्णम् ।

— ० —

राज्ञा तप्तोदकपक्कधान्यं दृष्ट्वा किं हृदयस्फोट-
 क्कताव्रीहयः—इति पृष्टे अनेनैवैव कविना
 प्रत्यभिदं भणित मिथ्याहुः । यथा—
 उत्पत्तिः कमलये निवसतिः केदारभूमौ चिरं
 किंचाप्नापतया विशुष्य यपसि मृष्टं करैर्भासतः ।

कुभीपाककृते दशापरिणतौ तत्सर्वमासीदति
क्षेत्रेनैव महत्तरेण हृदयस्फोटकृताब्रोहयः ।

अमेनैव कविना स्वविरचितं पद्यंस्तुवता केनचित्
रसिकेन दुर्भाषापूर्वकं श्राविते तदा पद्यमिदं भणित-
मित्याहुः । यथा—

अन्धौभूय गुणागुणेषु तरवीवातावधूता इव ।

श्लाघन्ते यदि साहितीं रसवतीमज्ञास्ततः किं फलं ॥

जानन्वाङ्गाचमत्कृतीः पदगतोरर्थोचितीस्साहितीः ।

रन्तश्शर्म यदस्मृते कविवरस्या जीवनाडो कवेः ॥ इति ।

॥ समाप्तो महिषप्रबन्धः ।

श्रीपादारविन्दशतकम् ॥

—०—

महिम्नः पत्न्यान् मदनपरिपन्थिप्रणयिनि
 प्रभुर्निर्णीतुं ते भवति यतमानोपि कतमः ।
 तथापि श्लोकाश्चै विह्वति रसिकोपि मनसो
 विपाकस्त्वत्पादसुतिविधिषु जल्पाकरोति ॥१॥

गलयाही पौन्दर्यपुत्रजीपल्लवरुचां
 धृतप्राथम्यानामरुणमहसामादिमगुरुः ।
 समित्थे बन्धुकस्तवकसहयोगा दिशि दिशि
 प्रसर्पन् कामाद्याश्चरणकिरणानामरुणिमा ॥ २ ॥
 मरालीनां यानाभ्यसनकलना मूलगुरवे
 दरिद्राणां त्राणव्यतिकरसुरीद्यानतरवे ।
 तमस्काण्डप्रौढिप्रकटनतिरस्कारजनयं
 कामाद्याश्चरणनलिनाय स्पृहयते ॥३॥
 वहन्ती सैन्दूरीसरणिमवनम्बामरपुरी
 पुरन्ध्रीसीमन्ते कविकमलबालार्कसुषमा ।
 त्रयो सीमन्तिन्यास्तनतटनिचोलाकृणापटी
 विभान्ती कामाद्याः पदनलिनकान्तिर्विजयते ॥४॥

प्रणन्त्रीभूतस्य प्रणयकलहवस्तमनस-
 स्तरारातेशूङ्गाव्रततिष्ठहमेधो हिमकरः ।
 ययोस्त्याभ्यां कान्तिं वहति सुषमाभिश्चरणयो
 स्तयोर्मै कामाद्याहृदयमपतन्द्रं विहरताम् ॥५॥

ययोः पौठायन्ते विबुधमकुटीनां पटलिका
 ययोस्त्रौधायन्ते स्वयमुदयभाजः फणितयः ।
 ययोर्दासायन्ते सरसिजभवाद्याश्वरणयोः
 तयोर्मै कामाच्या दिनमनु वरीवर्तु हृदयम् ॥६॥
 नयन्ती सङ्कोचं सरसिजरुचां दिक्कारिसरे
 सृजन्ती लौहित्यं नखाकिरणचन्द्रार्धखचिता ।
 कवीन्द्राणां हृत्कैरवविकसनोद्योगजननी
 स्फुरन्ती कामाच्याश्वरणरुचिसन्ध्या विजयते ॥७॥
 विरावैर्माञ्छीरैः किमपि कथयन्तीव मधुरं
 पुरस्तादानम्ने पुरविजयिनि स्मेरवदने ।
 वयस्येव प्रौढा शिथिलयति या प्रेमकलह-
 प्ररोहे कामाच्याश्वरणयुगली सा विजयते ॥८॥
 सुपर्वस्त्रीलोलालकपरिचितं षट्पदचितैः
 स्फुरत्ताचारागं तरुणतरणिज्योतिररुणैः ।
 लृतं कान्त्यम्भोभिर्विस्तृमरमरन्दैस्त्वरसिजैः
 विधत्ते कामाच्याश्वरणयुगलं बन्धुपदवीम् ॥९॥
 रजस्रसर्गेऽपि स्थितमरजस्तामेव हृदये
 परं रक्तत्वेन स्थितमपि विरक्तैकशरणाम् ।
 अलक्ष्यं मन्दानां वहदपि सदा मन्दगतितां
 विधत्ते कामाच्याश्वरणयुगमाश्रयलहरीम् ॥१०॥
 जटाला मञ्छीरस्फुरदकणरत्नांशुनिकरैः
 निषीदन्ती मध्येनखरुचिकरी गाङ्गपयसाम् ।

परिव्राणं कर्तुं मम जननि कामाक्षि नियतां
 तपश्चर्यां धत्ते तव चरणपाथोजयगली ॥११॥
 तुलाकोटिहृन्द कृणितकृणिता भीतिवचसोः
 विनम्रं काक्षी विसृमरमहः पाटलितयोः ।
 क्षणं विन्यासेन क्षयिततमसोर्मं ललितयोः
 पुनीयान्मूर्धनं पुरहरपुरन्ध्रीचरणयोः ॥१२॥
 भवानि द्रुह्येतां भवनिविड तेभ्यो मम मुहुः
 तमोव्यामोहेभ्यस्तव जननि काक्षि चरणौ ।
 ययोर्लाक्षाविन्दु स्फुरणधरणाङ्गुर्जाटजटा
 कुटीरे शोणाङ्गं वदति वपुरेणाङ्गकलिका ॥१३॥
 पवित्रीकुर्युर्नः पदतलभुवः पाटलरुचः
 परागास्ते पापप्रशमनधुरीणास्तव शिवे ।
 कणां लब्धुं येषां निजशिरसि कामाक्षिविवशा
 बलन्तोव्यातन्वन्त्यहमहमिकां वासवमुखाः ॥१४॥
 बलाकामालाभिर्नखरुचिमयीभिः परिवृतं
 विनम्रस्वर्नारी विकचकचकालाश्रुदकुले ।
 स्फुरन्तः कामाक्षिस्फुटदलितबन्धूकमुहद
 स्तटिल्लेखायन्ते तव चरणपाथोजकिरणाः ॥१५॥
 सरागस्तद्वेषः प्रसृमरसरोजे प्रतिदिनां
 निसर्गादाक्रामन्विबुधजनमूर्धनमधिकम् ।
 कथङ्कारं मातः कथय पादपद्मस्तव सुताम्
 नतानां कामाक्षि प्रकटयति कैवल्यसरणिम् ॥१६॥

जपालक्ष्मीशीणोजनितपरमज्ञाननलिनी
विकासंव्यासङ्गोविफलितजगज्जाड्यगरिमा ।
मनः पूर्वाद्रिं मे तिलकयतु कामाक्षि तरसा
तमस्कारणद्रोही तव चरणपाथोजरमणः ॥ १७ ॥
नमस्कर्मः प्रेङ्खन्सि कटकनीलोपलमहः
प्रयोधौ रिङ्खन्निर्गुणकिरणफेनैर्ध्रुवलिते ।
स्फुटं कुर्वाणाय प्रबलचलदोर्गानलशिखा
वितर्कं कामाख्यास्ततमरुणिमि चरणयोः ॥ १८ ॥
शिवे पाशयेतामलघुनि तमःकूपकुहरे
दिनाधीशयेतां मम हृदयोपाथोजविपिने ।
नमोमासायेतां सरसकवितारिति सरित्
त्वद्भयो कामाक्षि प्रसृतकिरणौ देवि चरणौ ॥ १९ ॥
निषक्तं श्रुत्यं ते नयनमिव सदृत्तरुच्चिरै
स्समैर्जुष्टं शुद्धैरधरमिव रस्यैर्द्विजगणैः ।
शिवे वक्षोजल्यद्वितयमिव मुक्ताश्रितमिमं
त्वदीयं कामाक्षि प्रणतशरणं नोमि चरणम् ॥ २० ॥
रमस्यासं सज्जनमुचि परिपन्थिप्रणयिनि
निसर्गप्रेङ्खोलत्कुरलकुलकालाहिशबले ।
नखच्छायादुग्धोदधिपयसि तं विद्रमरुवां
प्रचारं कामाक्षि प्रचुरयति पादाजसुषमा ॥ २१ ॥
कदा दूरीकर्तुं कटुदुरितकाकीलजनितं
महान्तं सन्तापं मदनपरिपन्थिप्रियतमे ।

क्षणन्ते कामाक्षि त्रिभुवनपरीतापहरणे
 पट्टीयांसं लक्ष्मी पदकमलसेवाभूतरसम् ॥ २२ ॥
 ययोस्त्रांध्यं रोचिस्ततमरुणिन्ने स्पृहते
 ययोश्चान्द्रो कान्तिः परितपति हृष्टा नखरुचिम् ।
 ययोः पाकोद्रेकं पिपठिषति भक्त्या किसलयं
 मृदिन्नः कामाक्ष्या मनसि चरणौ तौ तनुमहे ॥ २३ ॥

जगन्नेदन्नेदं परमिति परित्यज्य यतिभिः
 कुशाग्रीयस्त्रान्तैः कुशलधिषणैश्शशास्त्रसरणी ।
 गवेष्यं कामाक्षि ध्रुवमलतकानां गिरिसुते
 गिरामैदं पर्यन्तव चरणमाहात्म्यगरिमम् ॥ २४ ॥
 कृतस्नानं शास्त्राभूतरसरसि कामाक्षि नितरा
 न्दधानं वैशद्यङ्कलितरसमानन्दसुधया ।

अलङ्कारभूमेर्मुनिजनमनश्चिन्मयमहा
 पयोधेरन्तस्थत्तवचरणरत्नं विजयते ॥ २५ ॥
 मनोगेहे मोहोद्भवतिमिरपूर्णं मम सुहृ-
 र्दरिद्राणीकुर्वन् दिनकर सहस्राणि किरणैः ।

विधत्तां कामाक्षि प्रसूमरतमो वञ्चणक्षणार्धं
 सान्निध्यञ्चरणमणिदीपो जननि ते ॥ २६ ॥
 बुधानाञ्चेतोवन्नखरुचि सम्पर्कि विबुध
 स्त्रवन्ती स्त्रोतोवत्पटु सुखरितं हंसकरवैः ।
 दिनारम्भश्रीवन्नियतमरुणच्छायसुभगं
 मदन्तः कामाक्ष्या स्फुरतु पदपङ्के रुहयुगम् ॥ २७ ॥

सदा किं सम्पर्कात्प्रकृतिकठिनैर्वा किमकुटै-
 स्तटैर्नीहाराद्रेरधिकमधुना योगिमनसाम् ।
 विभिन्दे सन्तोहं शिशिरयति भक्तानपिदृशा-
 महृष्यं कामाक्षिं प्रकटयति ते पादयुगली ॥ २८ ॥
 पवित्राभ्यामस्य प्रकृतिमृदुलाभ्यान्तव शिवे
 पदाभ्यां कामाक्षि प्रसभमभिभूतैस्सुचकितैः ।
 प्रवालैरम्भोजैरपि च वनवासव्रतदशा-
 स्सदारभ्यन्ते परिचरितनानाद्विजगणैः ॥ २९ ॥
 चिराद्दृष्ट्याहंसैः कथमपि सदाहंससुलभा
 निरस्यन्ती जाड्यं नियतजडमध्यै कशरणम् ।
 अदीषव्यासङ्गा सततमपि दीषाप्तिमलिनं
 पयोजं कामाक्ष्याः परिहसति पादाब्जयुगली ॥ ३० ॥
 सुराणामानन्दप्रवलनं तथा मण्डनतया
 नखेन्दुज्योत्स्नाभिर्विस्तृतमः खण्डनतया ।
 पयोजय्योद्दिषन्नततरया वत्स चरणयो
 विंलासः कामाक्षि प्रकटयति नैशाकरदशाम् ॥ ३१ ॥
 सितिन्ना कान्तीनां नखरजनुषां पादनलिन-
 च्छवोनां शोणित्वा तव जननि कामाक्षि नमने ।
 लभन्ति मन्दारग्रथितं नव बन्धूककुसुम
 स्रजां सामीचीन्यं सुरपुरन्ध्रीकचभराः ॥ ३२ ॥
 स्फुरन्मध्ये शुद्धे नखकिरणदुग्धाब्धिप्रयसां
 बहन्नजङ्गमं दूरमपि च रेखात्मकतया ।

श्रितोमात्सर्यं रूपं श्रियमपि दधानो निरुपमां
 त्रिधामा कामाद्याः पदनलिननामा विजयते ॥ ३३ ॥
 नखश्रीसंफुल्लस्तवकनिचितस्वैश्च किरणैः
 पिशङ्गैः कामाक्षि प्रकटितलसत्पल्लवरुचिः ।
 सताङ्गम्यशृङ्गे सकलफलदातासुरतरु
 स्तुदीयः पादोयं तुहिनगिरिराजन्यतनये ॥ ३४ ॥
 वषट्कुर्वन्माञ्जीरकलकलैः कर्मलहरी
 हवींषि प्रोदण्डं ज्वलति परमज्ञानदहने ।
 महीयान् कामाक्षि स्फुटमहसि जोहोति सुधियां
 मनोद्यां मातस्तव चरणयज्वागिरिसुते ॥ ३५ ॥
 महामन्त्रं किञ्चिन्मणिकटकनादैरिव जपन्
 क्षिपन् दिक्षु स्वच्छं नखरुचिमयं भास्मनरजः ।
 नतानां कामाक्षि प्रकृतिपटुरुच्चाटय ममता
 पिशाचीन्मादोयं प्रकटयति ते मान्विकदयाम् ॥ ३६ ॥
 उदीते बोधेन्दौ तमसि नितरां जग्मुषिदशा-
 न्दरिद्रां कामाक्षि प्रकटमनुरागञ्च दधती ।
 सितेनाच्छाद्याङ्गनखरुचिमयेनांग्रियुगली
 पुरन्ध्री ते मातस्वयमभिसरत्येव हृदयम् ॥ ३७ ॥
 दिनारम्भस्त्राङ्गु नलिनविपिनानामभिनवी
 विकासी वा सन्तस्सुकविपिकलोकस्य नियतम् ।
 प्रदोषः कामाक्षि प्रकटपरमज्ञानशशिनः
 चकास्ति त्वत्पादस्मरणमहिमा शैलतनये ॥ ३८ ॥

धृतच्छायासक्तं सरसिरुहमैत्रीपरिचितं
 विधानं दीप्तीमां निखिलजगताम्बोधजननम् ।
 समुत्तूणां मार्गप्रथनपटुकामाक्षि पदवीं
 पदन्ते पातङ्गीं परिकलयते पर्वतसुते ॥ ३८ ॥
 शनैस्तोत्वा मोहाम्बुधिमथसमारोढुमनसः
 क्रमात्कैवल्यारूपां सुकृतिसुलभां सौधवलभिम् ।
 लभन्ते निश्रेणीमिव भ्रष्टिति कामाक्षि चरणं
 पुरश्चर्याभिस्ते पुरमथनसोमन्तिनि जनाः ॥ ४० ॥
 प्रचण्डार्तिक्षोभप्रथमसुहृदे प्रातिभसरि-
 त्यवाह प्रोद्दण्डीकरणजलदाय प्रणमताम् ।
 प्रदीपाय प्रौढे भवतमसि कामाक्षि चरण
 प्रयादीन्मुख्याय स्पृहयति जनोयं जननि ते ॥ ४१ ॥
 मरुद्भिस्सुखेव्या सततमपि चाञ्चल्यरहिता
 सदारुण्यं यान्तौ परिणतिदरिद्राणसुषमा ।
 गुणोत्कर्षान्माञ्जीरककलकलैस्तर्जनपरा
 प्रवालं कामाख्याः परिहसति पादाब्जशुगली ॥ ४२ ॥
 जगद्रक्षादक्षानलिनरुचिशिखा पटुतरा
 सुरैर्नस्या रम्या सततमपि गस्या बद्धजनैः ।
 द्वयो लीला लोना श्रुतिषु सुरपालादिमकुटी
 तटो सीमा दामा जयति तव कामाक्षि पदयोः ॥ ४३ ॥
 गिरान्दूरी चोरो जडिमतिमिराणाद्भृतजग-
 त्परित्राणौ शौणौ मुनिहृदयलीलैक निपुणौ ।

नखस्त्रेरो सारौ निगमवचसां खण्डितभव-
 ग्रहोन्मादौ पादौ तव मनसि कामाक्षि कलये ॥ ४४ ॥
 अविशान्तं पङ्कं यदपि कलयन् यावकमयं
 निरस्यन् कामाक्षि प्रणमनजुषां पङ्कमखिलम् ।
 तुलाकोटिद्वन्द्वं दधदपिच गच्छन्न तुलतां
 गिरा मार्गं पादोगिरिवर सु ते लङ्घयति ते ॥ ४५ ॥
 प्रवालं सत्रीलं विपिनविवरे वेपयति या
 स्फुरल्लीलस्वालातपमधिकवार्दितलं वया ।
 रुचिं सान्ध्यास्वन्ध्या विरचयति या वर्धयतु सा
 शिवं मे कामाक्ष्याः पदनलिनधाटल्यलहरी ॥ ४६ ॥
 किरन् ज्यात्सारीतिं नख सुखरुचाहंसमनसो
 वितन्वानः प्रीतिं विकचदरुणाभोरुह्ररुचिः ।
 प्रकाशय्त्रीः पादस्तव जननि कामाक्षि तनुत
 शत्कालपौर्णमासीशशिशकलचुड़ प्रियतमे ॥ ४७ ॥
 नखाङ्कूरस्त्रेरद्युतिविनतिगङ्गाभस्सिसुखं
 कृतस्नानं शास्त्रानृतममलमास्त्राद्य नियतम् ।
 उदञ्चन्मञ्जोरस्फुरणमणिदोषैर्मम मनो
 मनोक्षि कामाक्ष्याश्चरणमणिहर्म्यं विहरताम् ॥ ४८ ॥
 भवाभोधौ नौका जडिमविपिनी पावकशिखा
 ममर्त्येन्द्रादीनामधिमकुटमुत्तंसकालकाम ।

तत्तापे ज्योत्स्नामकृतकवचः पञ्चरपुटे
तस्त्रीं कामाक्ष्या मनसि बालये पादयुगलीं ॥ ४६ ॥

तत्प्रकाशप्रतिफलनचक्षुः प्रणमतां
तीक्ष्णस्वत्पादोमणिमुक्कुरमुद्राङ्गलयते ।

तीयां कामाक्षि प्रकृतिमृणाशोधनदशां
शतुञ्चेष्टन्ते बलरिपुबधूटीकचभराः ॥ ५० ॥

वेश्यान्तं तिष्ठन्नकृतकवचः कन्दरपुटी
तीरान्तः प्रीठां नखरुचिसटालिं प्रकटयन् ।

खण्डं खण्डत्वं नयतु मम कामाक्षि तरसा
तेवेतण्डेन्द्रं तव चरणकण्ठीरवपतिः ॥ ५१ ॥

स्नात् कामाक्षि प्रचुररसमाखण्डलपुरी
न्ध्रीणां लास्यन्तव ललितमालोक्य शनकैः ।

न्ध्रीभिस्मिराद्भव वितनुते नूपुररवैः

तत्कृत्याशङ्के चरणयुगलीसाररचनाम् ॥ ५२ ॥

तीजं निन्दन्ती नखकिरणकर्पूरशिशिरा
शिक्षामारारिमुकुटशशिरेखा हिमजलैः ।

एतो कामाक्षि स्फुटरुचिमये पल्लवचये
वा दत्ते मैत्रं पथिकसुदृशा पादयुगली ॥ ५३ ॥

तीर्णां सम्पत्तेरनवरतमाकर्षणजपः

तीहत्संसारप्रसरगरिमस्तम्भनजपः ।

तीयः कामाक्षि स्मरहरमनीभोहनजपः

तीयान्नः पायात्पदनलिनमञ्जोरनिन्दः ॥ ५४ ॥

वितन्वीयानाथे मम शिरसि कामाक्षि क्षपया
 पदाभोजन्यासम्पशुपरिवृढप्राणदयिते ।
 पिबन्तोयन्मुद्राप्रकारमुपकम्पापरिसरे
 दृशा नानयन्ते नलिनभवनारायणसुखाः ॥ ५५ ॥
 प्रणामोद्यद्द्वन्द्वारकसुकुटमन्दारकलिका
 विलोललोलम्बप्रकरमयधूमप्रचुरिमा ।
 प्रदीप्तः पादाब्जटुतिविततिपाटल्यलहरी
 क्लशानुः कामाख्या मम दहतु संसारविप्रिनम् ॥ ५६ ॥
 वलक्ष्मीकृत्वाविपरुचिसदृचा तव नखै-
 र्जिह्वचूर्दक्षत्वं सरसिरुहभिक्षुत्वकरणे ।
 क्षणान्नः कामाक्षि क्षुभितभवसंक्षोभगरिमा-
 वचोवैचक्षण्यं चरणयुगलीपक्ष्मलयताम् ॥ ५७ ॥
 समन्तात्कामाक्षि क्षततिमिरसन्तानसुभगा-
 ननन्ताभिर्भाभिर्दिनमनुदिगन्तान्विरचयन् ।
 अहन्ताया हन्ता मम जडिमदन्तावलहरि-
 र्विभिन्तां सन्तापं तव चरणचिन्तामणिरसौ ॥ ५८ ॥
 दधानो भास्वत्ताममृतनिलयीलोहितवपु-
 र्विनम्राणां सौम्योगुरुरपि कवित्वं च कलयन् ।
 गतौ मन्दोगङ्गाधरमहिषि कामाक्षि भजतां
 तमःकेतुर्मातस्तव चरणपद्मोविजयते ॥ ५९ ॥
 नयन्तीं दासत्वं नलिनभवसुख्यानसुलभ
 प्रदाहीनानाममरतरुदौर्भाग्यजननी ।

जगज्जन्मक्षेमक्षयविधिषु कामाक्षि पदयो-
 धुरौणामीष्टे कस्तव भणितुमाहोपुरुषिकाम् ॥ ६० ॥
 जनोयं सन्ततो जननि भवचण्डांशुनिकरैः
 अलक्ष्वाकिं त्वेवं कणमपि परज्ञानपयसः ।
 तमोमार्गे पात्यस्तव भ्रष्टिति कामाक्षि शिशिरां
 पदाम्भोजच्छायां परमशिवजाये मृगयते ॥ ६१ ॥
 जयत्यस्व श्रीमन्नखकिरणचीनांशुकमयं
 वितानज्विभ्राणे सुरमुकुटसङ्घट्टमसृणे ।
 निजारुण्यक्षीमांस्तरणवति कासाक्षि सुलभा
 बुधैस्त्रास्त्रिद्वारी तव चरणमाणिक्यभवने ॥ ६२ ॥
 प्रतीमः कामाक्षि स्फुरित तरुणादित्यकिरणां
 श्रियोमूलद्रव्यन्तव चरणमद्रौन्दतनये ।
 सुरेन्द्राशामापूरयति यदसौ ध्वान्तमखिलं
 धुनीते दिग्भागानपि च महसा पाटलयते ॥ ६३ ॥
 महाभाष्यव्याख्यापटुशयनमारोपयति वा
 द्विरेफाणामध्यासयति सततं वा निवसति ।
 स्मरव्यापारेष्वापिशुननिटिलङ्कारयति वा
 प्रणम्य कामाक्ष्याः पदनलिनमाहात्म्यगरिमा ॥ ६४ ॥
 धिवेकाभस्तोतस्रपनपरिपाटी शिशिरिते
 समीभूते शास्त्रस्मरणहलसङ्घर्षणवशात् ।
 सतां चेतःचेते वपति तव कामाक्षि चरणी
 मन्त्रासम्बितस्यप्रकरनवबीजङ्गिरिसुते ॥ ६५ ॥

दधानो गन्दारस्तवकपरिपाटीं नखरुचा
 वहन् दीप्ताशोणकुलिपटलचाम्पेयकलिकाः ।
 अशोकोल्लासं नः प्रचुरयतु कामाक्षि चरणौ
 विकासौ वासन्तस्त्रुमयइव ते शर्वदयिते ॥ ६६ ॥
 नखांशुप्राचुर्यं प्रसृमरमरालालिधवल-
 स्फुरन्मञ्जीरोद्यन्मरकतमहश्शैवल्युतः ।
 भवत्याः कामाक्षि स्फुटचरणपाटल्यकपटौ
 नदः शोणाभिख्यो नगपतितनूजे विजयते ॥ ६७ ॥
 धुनानं पङ्क्तौघं परमसुलभं कण्टककुलैः
 विकासव्यासङ्गं विदधदपराधीनमनिशं ।
 नखेन्दुज्योत्स्नाभिर्विशदरुचि कामाक्षि नितरां
 असामान्यं मन्ये सरसिजमिदन्ते पदयुगम् ॥ ६८ ॥
 करौन्द्राणां द्रुह्यत्यलसगतिलीलासुविमलैः
 पयोजैर्मात्सर्यं प्रकटयति कामं कलयते ।
 पदाम्भोजद्वन्द्वन्तव तदपि कामाक्षि हृदयं
 मुनीनां शान्तानां कथमनिशमस्मै स्पृहयते ॥ ६९ ॥
 निरस्ता शोणिन्ना चरणकिरणानां तव शिवे
 समिन्धाना सन्ध्यारुचिरचलराजन्यतनये ।
 असामर्थ्यादेनं परिभवितुमेतत्समरुचां
 सरोजानां जाने मुकुलयति शोभां प्रतिदिनम् ॥ ७० ॥
 उपादिक्ष्वाक्ष्यं तव चरणनामागुरुरसौ
 मरालां शङ्के मसृणमतिलालित्यसरणी ।

अतस्ते निस्तन्द्रं नियतममुना सख्यपदवीं
 प्रपन्नं पाथोजं प्रतिदधति कामाक्षि कुतुकम् ॥ ७१ ॥
 दधानैस्सुख्यैः प्रकृतिमलिनैः षट्पदकुलैः
 द्विजाधीशस्त्राघा विधिषु विदधद्भिर्मुकुलतां
 रजोमिश्रैः पद्मैर्नियतमपि कामाक्षि पदयोः
 विरोधस्ते युक्तोविषमशरवैरिप्रियतमे ॥ ७२ ॥
 कावित्वश्रीमिश्रीकरणनिपुणैरक्षयचणौ
 विपन्नानां श्रीमन्नलिनमसृणौ शोणकिरणौ ।
 सुनीन्द्राणामन्तःकरणसरणौ नर्तनचणौ
 मनोज्ञौ कामाक्ष्या दुरितहरणौ नौमि चरणौ ॥ ७३ ॥
 परस्मात्सवस्मादपि च परयोर्भुक्तिकरणयोः
 नखश्रीभिर्जेरात्स्नाकलिततुल्योस्त्राशतलयोः ।
 विलीये कामाक्ष्या निगममुतयोर्नाकिनतयो-
 निरस्तप्रोन्मीलनलिनमदयोरेव पदयोः ॥ ७४ ॥
 स्वं भावादन्योन्यङ्घ्रिसलयमपीदन्तव पदं
 मृदिन्ना शोणिन्ना भगवति दधाते सदृशताम् ।
 वने पूर्वस्थेच्छा सततमवने किन्तु जगतां
 परस्थेत्थं भेदस्फुरति हृदि कामाक्षि सुधियाम् ॥ ७५ ॥
 कथं वाचालोपि प्रकटमणिमञ्जीरनिनदैः
 सदैवानन्दाद्गान् विरचयति वाचंयमजमान् ।
 प्रकृत्याशोणाजच्छविरपि च कामाक्षि चरणौ
 मनीषानैर्मन्यं कथमिव नृणां मांसलयते ॥ ७६ ॥

चलत्तृष्णा वीची परिचलनपर्याकुलतया
 मुहुर्भ्रान्त्यातान्तः परमशिव वामाक्षि परवान् ।
 तितौर्षुः कामाक्षि प्रचरतरकर्माब्धुधि नमुं
 कदाहं लप्स्येते चरणमणिसेतुं गिरिसुते ॥ ७७ ॥
 विशुष्यन्त्वाम्रज्ञासरिति दुरितग्रीष्मसमय-
 प्रभावे न क्षीणे सति मम मनः केकिनि शुचा ।
 त्वदीयः कामाक्षि स्फुरितचरणाभोजमहिमा
 नभोमासाटो पद्मगपतिसुते किं न कुरुते ॥ ७८ ॥
 विनम्राणाञ्चेतीभवनबलभीसोन्निचरण-
 प्रदीपे प्राकाश्यं दधति तव निर्धूततमसि ।
 असीमा कामाक्षि स्वयमलघुदुष्कर्मलहरी
 विघूर्णन्ती शान्तिशलभपरिपाटीव भजते ॥ ७९ ॥
 विराजन्ती शुक्तिर्नखकिरणसुक्तामणितले-
 विपत्याद्योराशौ तरणिरमराणां प्रणयताम् ।
 त्वदीयः कामाक्षि भ्रुवमलघुदावोभववने
 मुनीनां ज्ञानाग्नेररणिरयमङ्घ्रिर्विजयते ॥ ८० ॥
 समस्तैस्संसेव्यस्ततमपि कामाक्षि विबुधै-
 स्तुतो गन्धर्वस्त्रीसुललितविपद्भौकलरवैः ।
 भवत्या भिन्दानो भवगिरिकुलं जृम्भिततमो
 बलद्रोही मातश्चरणपुरुङ्गतो विजयते ॥ ८१ ॥
 वसन्तं भक्तानामपि मनसि नित्यं परिलसत्
 घनच्छायापूर्णं शुचिः अपि नृणां तापशमनम् ।

नखेन्दुज्योत्स्नाभिः शिशिरमपि पद्मोदयकरं
 नमामः कामाख्याश्चरणमधिकाश्चर्यकरणम् ॥ ८२ ॥
 कवीन्द्राणां नानाफणितिगुणचित्रौकृतवचः
 प्रपञ्चव्यापारप्रकटकलाकौशलनिधिः ।
 अधः कुर्वन्नजं सनकभृगुमुख्यैर्मुनिजनै-
 र्नमस्यः कामाख्याश्चरणपरमेष्ठौ विजयते ॥ ८३ ॥
 भवत्याः कामाक्षि स्फुरितपदपङ्केरुहभुवां
 परागाणां प्रैः परिहृतकलङ्कव्यतिकरैः ।
 न तामाकृष्टे हृदयमुकुरे निर्मलरुचि
 प्रसन्ने निष्फोषं प्रतिफलति विश्वं गिरिसुते ॥ ८४ ॥
 तव त्वस्तं पादात्किमलयसरण्यान्तरमगात्
 परं रेखारूपं कमलमलममुमेवाश्रितमभूत् ॥
 जितानां कामाक्षि हितयनपि युक्तं परिभवे
 विदेशे वासोवा चरणगमनं वा निजरिपोः ॥ ८५ ॥
 गृहीत्वा याथार्थ्यस्निग्धमवचसान्देशिककृपा
 कटाक्षार्कज्योतिः अमितममतावन्धतमसः ॥
 यतन्ते कामाक्षि प्रति दिवसमन्तर्दृढयितुं
 त्वदीयं पादाब्जं सुकृतपरिपाकेन सुजनाः ॥ ८६ ॥
 जडानामप्यञ्ज्य चरणसमये त्वच्चरणयोः
 भ्रमन्त्यव्यक्षादृष्टं सुमिधुमितसिन्धुप्रतिभटाः ॥
 प्रसन्नाः कामाक्षि प्रसभमधरस्यन्दनकरा
 भवन्ति स्वच्छन्दं प्रकृतिपरिपक्वा भणितयः ॥ ८७ ॥

बहन्नप्यशान्तं मधुरनिनदं हंसकमसौ
 तमेवाधःकर्तुं किमिव यतते केलिगमने ।
 भवस्यैवानन्दं विदधदपि कामाक्षि चरणौ
 भवत्यास्तद्रोहं भगवति किमेवं वितनुते ॥ ८८ ॥
 यदत्यन्तं ताम्यत्यलसगतिलोलाखपि शिवे
 तदेतत्कामाक्षि प्रकृतिमृदुलं ते पद्मयुगम् ।
 किरीटं सङ्घट्टं कथमिव सर्गौघस्य सहते
 मुनीन्द्राणाम्मस्ते मनसि च कथं सूचिनिशिते ॥ ८९ ॥
 मनोरङ्गे मत्के विबुधजसम्भोजजननी
 सरागव्यासङ्गा सरसमृदुसञ्चारसुभगा ।
 मनोज्ञा कामाक्षि प्रकटयतु लास्यप्रकरणां
 रणन्मञ्जीराते चरणयुगली नर्तकबधूः ॥ ९० ॥
 परिष्कर्वन्मातः पशुर्पातकपदञ्च विषये
 पराचां हृत्पद्मं परमफणितीनाञ्च मकुटीम् ।
 परस्ते पादोयं परिहरतु कामाक्षि समता
 पराधीनत्वं मे परिसुषितपाथोजगहिमा ॥ ९१ ॥
 प्रसूनैस्सम्पर्कादमरतरुणीकुन्तलभवैः
 अभौष्टानां दानादनिशमपि कामाक्षि नमताम् ।
 स्वसङ्गात् त्वं केलिप्रसवजनकत्वेन च तव
 त्रिधा धत्ते वार्तां सुरभिरिति पादौ गिरिस्तुते ॥ ९२ ॥
 महामोहस्तेन व्यतिकरभयात्पालयति यो
 विनिक्षिप्तं स्वस्मिन् मुनिजनमनोरत्नमनिशं ।

सरागस्योद्रेकात्सततमपि कामाक्षि तरसा
 किमेवं पादोसौ किसलयरुचिं चोरयति ते ॥ ८३ ॥
 सदा खादुङ्कारं विषयलङ्घनी शालिकणिकां
 समाखाद्या श्रान्तं हृदयशुकपोतं जननि मे ।
 कृपाजाले फालेक्षणरमणि कामाक्षि रभसात्
 गृहीत्वा वध्नीयाश्चरणयुगली पञ्जरपुटे ॥ ८४ ॥
 धुनानं कामाक्षि स्मरणलवमात्रेण जडिम
 ज्वरप्रोढिं गूढं निगमशिखरे कुञ्जकुहरे ।
 अलभ्यं मन्दानां कति च न लभन्ते सुकृतिनः
 चिरादन्विथन्तस्तव चरणसिद्धौषधमिदम् ॥ ८५ ॥
 रणन्मञ्जीराभ्यां ललितगमनाभ्यां सुकृतिनां
 मनोवासाभ्यां मथिततिमिराभ्यां नखरुचा ।
 निधियाभ्यां पत्या निजशिरसि कामाक्षि सततं
 नमस्ते पादाभ्यां नलिनमृदुलाभ्यां नगसुते ॥ ८६ ॥
 सुरागे राकेन्दुप्रतिनिधिमुखे पर्वतसुते
 चिरालभ्ये शमधनजनानां परिषदा ।
 मनोभृङ्गोमतकः पदकमलशुग्मे जननि ते
 प्रकामं कामाक्षि त्रिपुरहर वामाक्षि रमतां ॥ ८७ ॥
 यशस्सूते मातर्मधुरकवितां पद्मलयते
 श्रियं दत्ते चित्ते किमपि परिपाकं पृथयते ।
 सतां पाशग्रन्थिं शिथिलयति किं किन्न कुरुते
 प्रसन्ना कामाक्षि प्रणतिपरिपाटी चरणयोः ॥ ८८ ॥

पदद्वन्द्वं मन्दं गतिषु निवसन्तं हृदि सतां
 गिरामन्ते भ्रान्तं कृतकारहितानां परिवृडे ।
 जनानामानन्दं जननि जनयन्तं प्रणमतां
 त्वदीयं कामाक्षि प्रतिदिनमहं नौमि विमलं ॥ ९९ ॥
 पुरामारारातिः पुरमजयदम्ब स्तवशतैः
 प्रसन्नायां सत्यां त्वयि तुहिनशैलेन्द्रतनये ।
 अतस्ते कामाक्षि स्फुरतु तेरसा कालसमये
 समायाते मातर्मम मनसि पदाब्जयुगलो ॥ १०० ॥
 अलङ्काले काले विपदि तव कामाक्षि चरणं
 दिनारम्भोदच्चत्तपनजलजम्बद्युतिभरं ।
 सकृत्स्मृत्वा लोकांस्तुरवरघटाभिर्मुहुरिमे
 निषेव्यन्ते वन्दे जननरहितायं तममलम् ॥ १००१ ॥

॥ इति श्रीकामाक्षिपादारविन्दशतकम् ॥

॥ समाप्तम् ॥

॥ कटाक्षशतकम् ॥

॥ ४ ॥

भीहान्धकारनिवहं विनिहन्तुमीहे
सूकात्मनामपि महाकवितावदान्यान् ॥
श्रीकाञ्चिदेशशिशिरीकृति जागरूका
नैकाम्बनाथतरुणी करुणाविलोकान् ॥ १ ॥
मातर्जयन्ति समता गृहमोक्षणानि
माहेन्द्रनीलरुचिशिक्षणदर्शणानि ॥
कामाक्षि कल्पितजगत्त्रयरक्षणानि
त्वह्यीक्षणानि वरदानविचक्षणानि ॥ २ ॥
आनङ्गतन्त्रविधिदर्शितकौशलानाः
मानन्दमन्दपरिधूर्णितमन्यराणां ॥
तारुण्यमस्य तव ताडित कर्णसीम्नां
कामाक्षि खेलति कटाक्षनिरीक्षणानां ॥ ३ ॥
कसोलितेन करुणारसवेलितेन
कल्माषितेन कमनीय्य मृदुस्मितेन ॥
मामञ्जितेन तव किञ्चन कुञ्जितेन
कामाक्षि तेन शिशिरीकुरु वीक्षितेन ॥ ४ ॥

साहाय्यकं गतवती सुहृद्वर्जं नस्य
 मन्दस्मितेन परितोषितभीमचेताः ॥
 कामाक्षि पाण्डवचमूरिव तावकीना ॥
 कर्णान्तिकञ्चलति हन्तु कटाक्षलक्ष्मीः ॥ ५ ॥
 अस्तं क्षणत्रियतु मे परितापसूर्य-
 मानन्दचन्द्रमसमानयतां प्रकाशं ॥
 कालान्धकारसुषमाङ्गलत न्दिगन्ते
 कामाक्षि कोमलकटाक्षनिशागमस्ते ॥ ६ ॥
 ताटङ्गमौक्तिकरुगङ्गुरदन्तकान्तिः
 कारुण्यहस्तिपशिखामणिनाधिरुढः ॥
 उन्मूलयत्वशुभपादपमस्मदीयं
 कामाक्षि तावककटाक्षमतङ्गजेन्द्रः ॥ ७ ॥
 छायाभरेण जगतां परितापहारौ
 ताटङ्गरत्नमणितल्लजपल्लवश्रीः ।
 कारुण्यनामविकिरन्मकरन्दजालं
 कामाक्षि राजति कटाक्षसुरद्रमस्ते ॥ ८ ॥
 सूर्याश्रयप्रणयिनी मणि कुण्डलांशु-
 लोहित्यकोकनदकाननमार्तिनाय ।
 यान्तौ तव स्मरहराननकान्ति सिन्धुं
 कामाक्षि राजति कटाक्षकलिन्दकन्या ॥ ९ ॥
 प्राप्नोति यं सुकृतिनं तव पक्षपातात्
 कामाक्षि वीक्षणविलासकला पुरन्ध्री ।

हृद्यस्तमेव किल मुक्तिबध्वणीते ।
 तस्मान्नितान्तमनयोरिदमैक त्वम् ॥ १० ॥
 भान्ती सदैव मरुतामनुकूलभावं
 भ्रूवक्षिशत्रुधनुस्तसिता रसाद्रा ।
 कामाक्षि कौतुकतरङ्गितनीलकण्ठा
 कादम्बिनीव तव भाति कटाक्षमाला ॥ ११ ॥
 गङ्गाभसि स्मितमये तपनाञ्जयेव
 गङ्गाधरोरसि नवीत्यलमालिकेव ।
 वक्त्रप्रभा सरसि शैबन्नमण्डलौव
 कामाक्षि राजति कटाक्षरुचिच्छटा ते ॥ १२ ॥
 संस्कारतः किमपि कन्दलितान्वसंज्ञान्
 केदारसोज्जि सुधिया मुपभोगयोग्यान् ।
 कल्याणसूक्तिजहरी कलमाङ्कुरान्नः
 कामाक्षि पल्ललयतु त्वदपाङ्गपातः ॥ १३ ॥
 चाञ्चल्यमेव कलयन्नियतं प्रकृत्या
 मालिन्यभूयतिपथाक्रमजागरूकः ।
 कैवल्यमेव किमु कल्पयते नतानां
 कामाक्षि चित्रमयते करुणाकटाक्षः ॥ १४ ॥
 सञ्जीवने जननि चूतशिलीमुखस्य
 सम्मोहने शशिकिरीरकशेखरस्य ।
 संस्तम्भने च ममताग्रहचेष्टितस्य
 कामाक्षि वीक्षणकला परमौषधन्ते ॥ १५ ॥

कामद्रुहो हृदययन्त्र एजाहृकाः

कामाक्षि चञ्चलहृगञ्चल मेखला ते ।

आश्चर्यमस्य भजतां भटिति स्वकीय-

सम्पर्क एव विधुनोति समस्तबन्धान् ॥ १६ ॥

नीलोपि रागधिकञ्ज नयन् पुरारे

लीलोपिभक्तिमधिकां हृदयन्नराणाम् ।

वक्रोपि देवि नमतां समतां वितन्वन्

कामाक्षि नृत्यतु मयि त्वदपान्पातः ॥ १७ ॥

कुराढोकरोतु विपदं मम कुञ्चितम्

सापाञ्चितश्चितविदेहभवानुरागः ।

रक्षापकारमनिशञ्ज नयन् जगत्यां

कामाक्षि रामइव ते करुणाकटाक्षः ॥ १८ ॥

श्रीकामकोटिशिवलोचनयोषितस्य

शृङ्गारवीजविभवस्य पुनः प्ररोहे ।

प्रेमाश्रसार्द्रमचिरात् प्रचुरेणशङ्के

केदारमस्य तव केवलदृष्टिपातः ॥ १९ ॥

माहात्म्यशिवधिरसो तव दुर्विलङ्घ्य

संसारविन्ध्यागिरिखण्डनकेलिचञ्चुः ।

धैर्यास्वधिन्यसुयतचुलुकीकरोति

कामाक्षि वीक्षणविजम्भणकुम्भजन्मा ॥ २० ॥

पौषवर्षशिशिरास्फुरदुल्लसच्छ्री

मैत्रीविसर्गमधुराकृततारकासिः ।

कामाक्षि संश्रितवती वपुरष्टमूर्त्ते
 ज्योत्स्नायते भगवति त्वदपाङ्गमाला ॥ २१ ॥
 अथ स्मर प्रतिभटस्य वपुर्मनोज्ञ
 मञ्भोजकाननमिवाञ्चितकण्टकाभं ।
 मृङ्गीव चुष्यति सदैव सपक्षपाता
 कामाक्षि कोमलरुचिस्त्वदपाङ्गमाला ॥ २२ ॥
 केशप्रभापटलनीलवितानजाले
 कामाक्षि कुण्डलमणिच्छविदीपभोगे ।
 कश्चि कटाक्षरुचिरङ्गतले कृपाख्या
 शीलूषिका नटति शङ्करवत्सभे ते ॥ २३ ॥
 अत्यन्तशीतलमतन्द्रयतु क्षणार्ध-
 मस्तीकवियममनङ्गविलासकन्दम् ।
 अल्पस्मितामृतमपारकृपाप्रवाह-
 मक्षिप्ररोहमचिरान्ध्रि कामकोटी ॥ २४ ॥
 मन्दाक्षरागतरलीकृतिपारतन्त्र्यां
 कामाक्षि मन्थरतरां त्वदपाङ्गलोलां ।
 आरूढा मन्दगतिकौतुकशालिचक्षु-
 रानन्दमेति सुहुर्यशशाङ्गमौले ॥ २५ ॥
 त्वैयत्नकविपुरसुन्दरिहर्म्यभूमि-
 रङ्गं विहारसरसीकरूणाप्रवाहः ।
 दासाश्च वासवमुखाः परिपालनीयाः
 कामाक्षि विश्वमपि वीक्षणभूभृतस्ते ॥ २६ ॥

वागौश्वरी सहचरी नियनेन लक्ष्मी
 भ्रूवक्षरी वशकरी भुवनानि गेहं ।
 रूपन्त्रिलोकनयनामृतमख्य तेषां
 कामाक्षि येषु तव वीक्ष्य एषारतन्त्रौ ॥ २७ ॥
 माहेश्वरं भ्राटिति मानसमीनमख्य-
 कामाक्षि धैर्यजलधी नितरा निमग्नं ।
 जालेन शृङ्खलयति त्वदपाङ्गनाम्ना
 विस्तारितेन कुसुमायुधदाग्रकोसी ॥ २८ ॥
 उन्मूल्य बोधकमलाकरमाय जाड्य
 स्तखेरमं मम मनो विपिने भ्रमन्तम् ।
 कुण्ठोकुरुष्व तरसा कुटिलाग्रसोम्ना
 कामाक्षि तावककटाक्षमहाङ्गणेन ॥ २९ ॥
 उद्धेक्षितस्तवकितैर्ललितैर्विलासै-
 रत्याय देवि तव गाढकटाक्षकुञ्जात् ।
 दूरम्यत्ताययतु मोहवृगीकुलं मे
 कामाक्षि सत्वरमनुग्रहकेसरीन्द्रः ॥ ३० ॥
 स्नेहार्दितां विकसितोत्पलकान्तिचोरा-
 ज्जेतारमेव जगदीश्वरि जेतुकामः ।
 मानोदतोमकारकेतुरसौ धृनीते
 कामाक्षि तावककटाक्षकृपाणवल्ली ॥ ३१ ॥
 श्रौतीं व्रजन्तापि सदा रणिं सुनीनां
 कामाक्षि सन्ततमपि स्मृतिमार्गगामी ।

कौटिल्यमख्य कथमस्थिरताञ्च धत्ते
 चौर्यञ्च पङ्कजरुचान्वदपाङ्गलेशः ॥ ३२ ॥
 नित्याश्रितैः परिचितौ यतमानमेव
 नोलोत्पलं निजसमीपनिवासलोलं ।
 प्रीत्यैव पाठयति वीक्षणदेशिकेन्द्रः
 कामाक्षि किन्तु तव कालिम्बसम्प्रदायं ॥ ३३ ॥
 भ्रान्त्या सुहृत्स्ववकितस्मितफेनराशौ
 कामाक्षि वक्त्ररुचिसञ्चयवारिराशौ ।
 आनन्दति त्रिपुरमर्दननेत्रलक्ष्मी-
 रालम्ब्य देवि तव मन्दमपाङ्गसेतुं ॥ ३४ ॥
 श्यामा तव त्रिपुरसुन्दरि लोचनश्रीः
 कामाक्षि कन्दलितमेदुरतारकान्तिः ।
 ज्योत्स्नावती स्मितरुचापि कथन्तनोति
 स्पर्धां महो कुवलयैश्च तथा चकोरैः ॥ ३५ ॥
 कालाञ्जनञ्च तव देवि निरीक्षणञ्च
 कामाक्ष्यसाग्यसरणिं समुपैति कन्या ।
 निःशेषनेत्रसुलभं जगतोषु पूर्वं
 मन्यन्त्रिने वसुलभन्तुहिनाद्रिकन्ये ॥ ३६ ॥
 घूभाङ्कुरोमदनकेतनपावकस्य
 कामाक्षि नेत्ररुचिनीलिमचातुरी ते ।
 अत्यन्तमङ्गलमिदमयनत्रयस्य
 —३३— चञ्चलनेत्रमणिगात्रलोलैः ॥ ३७ ॥

आरम्भलेशसमये तव वीक्षणस्य
 कामाक्षि मूकमपि वा क्षणमात्रनम्रं ।
 सर्वज्ञतासकललोकोसमक्षमेव
 कीर्त्तिस्त्रयस्वरणमाल्यवती वृणीते ॥ ३८ ॥
 कालाम्बुवाहइव ते परितापहारी
 कामाक्षि पुष्करमधः कुरुते कटाक्षः ।
 पूर्वं परं क्षणरुचा समुपैति मैत्रीं
 अन्यस्तु सन्ततरुचिस्त्रकटीकरोति ॥ ३९ ॥
 सूक्ष्मेपि दुर्गमतरेपि गुरुप्रसाद-
 साहाय्येन विचरन्पवर्गमार्गं ।
 संसारपङ्कनिचयेन पतत्यमुन्ते
 कामाक्षि गाढमवलम्ब्य कटाक्षयष्टिं ॥ ४० ॥
 कामाक्षि सन्ततमसौ हरिनीलरत्न-
 स्तम्भे कटाक्षरुचिपुष्पमये भवत्याः ।
 बद्धोपि भक्तिनिगलैर्मम चित्तहस्ती
 स्तम्भश्च बद्धमपि मुञ्चति हन्तं चित्रं ॥ ४१ ॥
 कामाक्षि क्षणमपि सन्ततमञ्जनञ्च
 विभ्रान्निसर्गतरलोपि भवत्कटाक्षः ।
 नैर्मल्यमन्वहमनञ्जनताञ्चभूय
 स्यै र्यञ्च भक्तहृदयाय कथन्ददाति ॥ ४२ ॥
 मन्दस्मितस्तवकितस्मणिकुण्डलांशु
 स्तोमप्रवालरुचिरं शिशिरीकरोत्तमं ।

कामाक्षि राजति कटाक्षरुचीकदम्ब-

सुद्यानमम्ब करुणा हरिणेक्षणायाः ॥ ४३ ॥

कामाक्षि तावककटाक्षमहेन्द्रनील

सिंहासनं शृतवतोमकरध्वजस्य ।

साम्राज्यमङ्गलविधौ मणिकुण्डलश्री

मीराजनोत्सवतरङ्गितदोपमाला ॥ ४४ ॥

मातः क्षणं स्नपय मान्दव वीक्षितेन

मन्दाक्षि तेन सुजनैरपरोक्षितेन ।

कामाक्षि कर्मतिमिरीजमभास्करेण

श्रेयस्करेण मधुपद्युलितस्करेण ॥ ४५ ॥

प्रेमापगापयसि मज्जनमारचय्य

युक्तस्मितांशुकृतभस्मविलेपनश्रीः ।

कामाक्षि कुण्डलमणिद्युतिभिर्जटाल-

श्रीकण्ठमेव भजते तत्र दृष्टिपातः ॥ ४६ ॥

कैवल्यदाय करुणारसकिङ्कराय

कामाक्षि कन्दलितविभ्रमशङ्कराय ।

आलोकनाय तव भक्तशिवङ्कराय

मातर्नमोस्तु परतन्वितशङ्कराय ॥ ४७ ॥

साम्राज्यमङ्गलविधौ मकरध्वजस्य

लोलालकालिकृततोरणमाल्यगोमे ।

कामेश्वरि प्रचुरमुत्पलवेजयन्तौ

चातुर्गमेति तव चञ्चलदृष्टिमान् ॥ ४८ ॥

मार्गेण मञ्जुकचकान्तितमोर्दितेन
 मन्दायमानगमना मदनातुरासौ ।
 कामाक्षि दृष्टिरयते तव शङ्कराय
 सङ्केतभूमिरुचिरार्दभिसारिकेव ॥ ४८ ॥
 व्रीडाप्रवृत्तिरमणीकृतसाहचर्या
 शैवालितान्नलक्ष्म्या शशिशेखरस्य ।
 कामाक्षि कान्तिसरसिन्धुदयाङ्गलक्ष्मी
 मन्दं समाश्रयाति मञ्जनखिलनाय ॥ ५० ॥
 काषायमंशुकमिव प्रकटं दधानो-
 माणिक्यकुण्डलरुचिर्ममताविरोधी ।
 शून्यन्तलोमनिरतस्ताराङ्गकास्ति
 कामाक्षि तावककटाक्षयतौष्वरोसौ ॥ ५१ ॥
 पाषाण एव हरिनीलमणिदिनेषु
 प्रकलानताङ्गु वलयग्रकटो करोति ।
 नैमित्तिकाजलदमेचकताततस्ते
 कामाक्षि शून्यमवमानमपाङ्गलक्ष्म्याः ॥ ५२ ॥
 शङ्कारविभ्रमवतो सुतरां सुलज्जा
 नासाग्रमौक्तिकरुचा कृतमन्दहासा ।
 श्यामा कटाक्षसुपमा तव युक्तमेतत्
 कामाक्षि चक्षति दिग्म्बरवक्त्रविश्वं ॥ ५३ ॥
 नीलोत्पलेन मधुपेन च दृष्टिपातः
 कामाक्ष्यतुल्यमिति ते कथमामनन्ति ।

शैत्येन निन्दति यदन्वहमिन्दुपादान्
 पाथोरुहेण यदसौ कलहायते च ॥ ५४ ॥
 ओष्ठप्रभापटलविभ्रममुद्रितेन
 भ्रूवल्लिवीचिसुभगे मुखकालिसिन्धौ ।
 कामाक्षि वारिभरपूरणलम्बमान
 कालाब्जवाहसरणिं लभते कटाक्षः ॥ ५५ ॥
 मन्दस्मितेर्धवलितामणिकुण्डलांशु
 सम्पर्कलोहितरुचिस्त्वदपाङ्गधारा ।
 कामाक्षि मल्लिकुसुमैर्नवपल्लवैश्च ।
 नीलोत्पलैश्च रचितेव विभाति माला ॥ ५६ ॥
 कामाक्षि शीतलक्ष्मपारसनिर्भराभिः
 सम्पर्कपल्लवरुचिः त्वदपाङ्गमाला ।
 गोभिः सदा पुररिपोरभिलक्ष्यमाणा
 दूर्वाकदम्बकविडम्बनमातनोति ॥ ५७ ॥
 हृत्पङ्कजं यम विकासयिता प्रमुष्ण-
 न्नासमुत्पलरुचस्तमसां निरोद्धा ।
 दोषानुषङ्गजङ्गताञ्जगताख्यानानः
 कामाक्षि वीक्षणविलासइवोदयस्ते ॥ ५८ ॥
 चक्षुर्विसोदयति चन्द्राविभूषणस्य
 कामाक्षि तावककटाक्षतमः प्ररीहः ।
 प्रत्यङ्मुखस्तु नयनं स्तिमितम्बुनीनां
 प्रावण्यमेव नयतीति पदं विचित्रं ॥ ५९ ॥

कामाक्षि वीक्षणरुचा युधि निर्जितं ते
नीलोत्पलन्निरवशेषगताभिमानं ।

आगत्य तत्परिसरं श्रवणाश्रयं
व्याजेन नूनमभयार्थं न मातनोति ॥ ६० ॥

आश्चर्यमख्यं वदनाभ्युदयावलम्ब्य
कामाक्षि चञ्चलनिरीक्षणविभ्रमस्ते ।

धैर्यं विधूय तनुते हृदि रागवज्रं
शम्भोस्तदेव विपरोततया सुनीनाम् ॥ ६१ ॥

जन्तोरसकृत्पुण्यमती जगदीशतः
तेजस्विताञ्च निगिताञ्च मतिं सभायाम् ।

कामाक्षि माक्षिकभरीमिव वैखरीञ्च
लक्ष्मीञ्च पल्ललयति क्षणवीक्षणन्ते ॥ ६२ ॥

कादम्बिनो किमयतेन जलानुषङ्गं
भृङ्गावलिः किलुररीकुरुते न पत्रम् ।

किं वा कलिन्दतनया सह तेन भङ्गं
कामाक्षि निश्चयपदं न तवाक्षिलक्ष्मीः ॥ ६३ ॥

काकीलपावकलृणीकरणपि दक्षं
कामाक्षि बालकसुधाकरशेखरस्य ।

अत्यन्तशैतलतमोप्यनिवारितं ते
चित्रं विमोहयति वित्तप्रयं कटाक्षः ॥ ६४ ॥

कार्पण्यपूररसवर्धितमख्य मोह-
कन्दोक्तं भवमयं विषपादपं मे ।

तुङ्गं च्छिनत्तु तुहिनाद्रिसुते भवत्याः
 काञ्चीपुरीश्वरि कटाक्षकुठारधारा ॥ ६५ ॥
 कामाक्षि घोरभवरोगचिकित्सनार्थं
 मभ्यर्थं देशिककटाक्षभिषक्प्रसादात् ।
 तत्रापि देवि लभते सुकृती कदाचि-
 दत्यन्तदुर्लभमपाङ्गमहौषधं ते ॥ ६६ ॥
 कामाक्षि देशिककृपाङ्कुरमाश्रयन्ती
 नानातपोनियमनाशितपाशबन्धाः ।
 वासालयं तव कटाक्षममुं महान्तं
 लब्ध्वा सुखं समधियोविचरन्ति लोके ॥ ६७ ॥
 साकूतसंज्ञपितगर्भितः ग्धहासं
 प्रीडानुरागसहचारि विलोचनन्ते ।
 कामाक्षि कामपरिपन्थिनि मारवोर-
 संज्ञाजगविभ्रमदशां प्रकटीकरोति ॥ ६८ ॥
 कामाक्षि विभ्रमबलैकनिधिविधाय
 भ्रूवल्लिचापकुटिलीकृतिमेव चित्रम् ।
 स्वाधीनतां तव निनाय शशाङ्कमौले-
 रङ्गाधराजसुखलाभमपाङ्गवीरः ॥ ६९ ॥
 कामाङ्कुरैकनिलयस्तव दृष्टिपातः
 कामाक्षि भक्तमनसां प्रददातु कामान् ।
 रागान्वितः स्वयमपि प्रकटीकरोति
 वैराग्यमेव कथमेष महामुनीनाम् ॥ ७० ॥

कालाम्बुवाहनवह्नैः कलहायते ते
 कामाक्षि कालिममदेन सदा कटाक्षः ।
 चित्तं तथापि नितरामशुभेव दृष्टा
 सेत्कण्ठ एव रजनी क्षिप्त नीलकण्ठः ॥ ७१ ॥
 कामाक्षि मत्स्ययरिपीरवलोकनेषु
 कान्तं पयोजमिव तावकमक्षिपातम् ।
 प्रेमागमो दिवसवद्विकवीकरोति
 राज्ञाभरो रजनिवन्धुगुह्यो करोति ॥ ७२ ॥
 मूकोविरञ्चति परं पुरुषः क्षुद्रपः
 कन्दर्पति विदग्धराजति क्षिप्तचानः ।
 कामाक्षि केवलमुपनामकाल एव
 लीलातरङ्गितकटाक्षक्षिप्तपन्ति ॥ ७३ ॥
 नीलालका मधुकरन्ति मनीष नासा
 मुक्ताक्षः प्रकटकन्दविशङ्कुरन्ति ।
 कारुण्यमम्ब मकरन्दति कामकोटि
 मन्थे ततः कमलमेव विलोचनन्ति ॥ ७४ ॥
 आकाङ्क्षमाणफलदानविचक्षणायाः
 कामाक्षि तावककटाक्षककामधेनोः ।
 सम्पर्क एव कथयमम्ब विगुह्यपाश-
 यन्त्राः स्फुटन्तनुभूतः पशुतान्त्यजन्ति ॥ ७५ ॥
 संसारधर्मपरिपाकजुषां नराणां
 कामाक्षि शीतलतराणि तवेक्षणानि ।

सन्धयन्ति सुङ्गिरिन्धनराशिरीत्या
 कामद्रुहो मनसि मन्मथचित्रभानुम् ॥ ७६ ॥
 चन्द्रातपन्ति घनचन्दनकर्दमन्ति
 मुक्तागुणन्ति हिमवारि निषेचनन्ति ।
 प्रेमास्वराशि सततस्त्रपितानि चित्रं
 कामाक्षि तावककटाक्षनिरीक्षणानि ॥ ७७ ॥
 कालाञ्जनप्रतिभटङ्गमनोयकान्त्या
 कन्दर्पतन्त्रकलया कलितानुभावम् ।
 काञ्चीविहाररसिके कलुसार्तिचोरं
 कङ्गोलयस्त्रमयि ते करुणाकटाक्षम् ॥ ७८ ॥
 कान्तेन मन्मथमदेन विमोह्यमान
 स्वान्तेन चूततर्कमूलगतस्य पुंसः ।
 कान्तेन किञ्चिद्वलोकय लोचनस्य
 प्रान्तेनमाञ्जननि काञ्चिपुरी विभूषे ॥ ७९ ॥
 कामाक्षि केपि सुजनास्त्वदपाङ्गसङ्के
 कण्ठेन कन्दलितनीलिमसम्प्रदायाः ।
 उत्तंसकल्पितकुटुम्बचकोऽपोषा
 नक्तन्दिनं प्रसवभूतयना भवन्ति ॥ ८० ॥
 नीलोत्पलप्रसवकान्तिनिदर्शनेन
 कारुण्यविभ्रमजुषा तव वीक्षणैः ।
 कामाक्षि कर्मजलधेः कलशीसुतेन
 पाशत्रयाद्द्वयममी परिमोचनीयाः ॥ ८१ ॥

अत्यन्तचञ्चलमलौकिकमञ्जनं किं
 अङ्गारभङ्गिरहिता किमु भृङ्गमाला ।
 धूमाङ्कुरः किमु हुताशनसङ्गहीनः
 कामाक्षि नेत्ररुचिनौलिमकन्दली ते ॥ ८२ ॥
 कामाक्षि नित्यमयमञ्जलिरस्तुमुक्ति-
 बीजाय विभ्रममदोदयघूर्णिताय ।
 कन्दर्पदर्पपुनरुद्भवसिद्धिदाय
 कल्याणदाय तव देवि दृगञ्जलाय ॥ ८३ ॥
 दर्पाङ्कुरो मदनकेतन विभ्रमाणां
 निन्दाङ्कुरोपि दलितोसलचातुरीणाम् ।
 क्षीपाङ्कुरो भवतमिस्त्रकदम्बकानां
 कामाक्षि पालयतु यां तदपाङ्गपातः ॥ ८४ ॥
 कैवल्यदोपमणिरुहणपर्वतेभ्यः
 कारुण्यनिर्भरपयःशतमन्यनेभ्यः ।
 कामाक्षि किङ्करितशङ्करमानसेभ्य-
 स्तेभ्योनमोस्तु तव वीक्षणविभ्रमेभ्यः ॥ ८५ ॥
 अल्पीयएव नवसुत्पलमम्बुहीना
 मौनस्य मासरणिरखुरुहञ्च किं वा ।
 दूरी मृगी तदसमञ्जरामञ्जनञ्च
 कामाक्षि वनीक्षणरुची तव कामयामः ॥ ८६ ॥
 मिश्रीभवत्तरलपङ्किलशङ्करोरः
 सौमाङ्गणे किमपि रिङ्गणमादधानः ।

हेलावधूतललितश्रवणोत्पलोसौ
 कामाक्षि बालङ्गव राजति ते कटाक्षः ॥ ८७ ॥
 प्रौढीकरोति बिदुषां नवमूक्तिधाटीं
 चूताटवीविबुधकोकिललाव्यमानम् ।
 माध्वीरसं परिमलञ्च निरर्गलन्ते
 कामाक्षि वीक्षणविलासवसन्तलक्ष्मीः ॥ ८८ ॥
 कूलङ्गुलं वितनुते करुणाम्बुवर्ष-
 सारस्वतं सुकृतिनः सुलभप्ररोहम् ।
 तुच्छीकरोति यमुनाम्बुतरङ्गभङ्गीं
 कामाक्षि किं तव कटाक्षमहाम्बुवाहः ॥ ८९ ॥
 जागर्ति देव करुणांशुकसुन्दरी ते
 ताटङ्गरत्नरुचिदाडिमखण्डशोणे ।
 कामाक्षि निर्भरकटाक्षमरीचिपुञ्ज
 माहेन्द्रनीलमणिपञ्जरमध्यभागे ॥ ९० ॥
 कामाक्षि सत्कुवलयस्य सगोत्रभावा-
 दाक्रामति शुनिमसौ तव दृष्टिपातः ।
 किञ्च स्फुटं कुटिलतां प्रकटीकरोति
 भ्रूवक्षरीपरिचितस्य फलं किमेतत् ॥ ९१ ॥
 एषा तवाक्षिसुषुमा विषमायुधस्य
 नाराचवर्षलहरी नगराजकन्ये ।
 शङ्के करोति शतधाहृदिधैर्यमुद्रां
 श्रीकामकोटि यदसौ शिशिरांशुमौलेः ॥ ९२ ॥

बाणेन पुष्पधनुषः परिकल्पमान-
 चाणेन भक्तमनसां करुणाकरेण ।
 कोणेन कोमलदृशः तव कामकोटि-
 शाणेन शोषय शिवे मम शोकसिन्धुम् ॥ ८३ ॥
 मारद्गहीमुकुटसीमनि लल्यमाने
 मन्दार्किनीपयसि ते कुण्डिलञ्चरिष्णुः ।
 कामाक्षि कोपरभसाञ्चलमानमीन-
 सन्दोहमङ्कुरयति क्षणमक्षिपातः ॥ ८४ ॥
 कामाक्षि सखलितकुण्डलमौक्तिकांशु
 चञ्चत्सितश्रवणचामरचातुरीकः ।
 स्तम्भे निरन्तरमपाङ्गमये भवत्याः
 बडयकास्ति मकरध्वजमन्तहस्ती ॥ ८५ ॥
 यावत् कटाक्षरजनी समयागमस्ते
 कामाक्षि तावदचिराज्जमतां नराणाम् ।
 अविर्भवत्यमृतदेधितिप्रियमाल-
 सखिन्मयं हृदयपूर्वगिरीन्द्रशृङ्गे ॥ ८६ ॥
 कामाक्षि कल्याणविटपीव भवत्कटाक्षो
 दिक्षुमस्तविभवज्जमतां नराणाम् ।
 भृङ्गस्य नीलनलिनस्य चक्रास्ति सम्यग्
 सर्वस्वमेव हरतोति परं विचित्रम् ॥ ८७ ॥
 अज्ञातभक्तिरसमप्रसरद्विवेक-
 मत्यन्तगर्वमनधीतसंनस्तशास्त्रम् ।

अग्राप्तसत्यमसमीपगतञ्च सुक्तेः

कामाक्षि नैव तव काञ्क्षति दृष्टिपातः ॥ ८८ ॥

अत्यन्तशीतलमनिर्गलकर्मपाक-

काकोलहारि सुलभं सुमनीभिरेतत् ।

पौयूशमेव तव वीक्षणमस्य किं तु

कामाक्षि नीलमिदमित्ययमेव भेदः ॥ ८९ ॥

यातेन लोचनरुचिस्तव कामकोटि-

पातेन पातकपयोधिभयातुराणाम् ।

प्तेन तेन नवकाञ्चनकुण्डलांशु-

पोतेन शीतलयभूधरकन्यके भाम् ॥ ९० ॥

॥ मूकपञ्चशतके कटाक्षशतकं समाप्तम् ॥

मन्दस्मितशतकम् ॥

॥ ५ ॥

बध्नीसोवशमञ्जलिं प्रतिदिनं बन्धच्छिदे देहिनां
कन्दर्पगमतन्त्रमूलगुरवे कल्याणकेलीभुवे ।
कामाख्याघनसारपुञ्जरजसे कामद्रुहश्चक्षुषां
मन्दारस्तवकप्रभामदजुषे मन्दस्मितज्योतिषे ॥ १ ॥
सधूीचे नवमालिकासुमनसां नासाग्रमुक्तामणे-
राचार्याय शृणालकाण्डमहसान्नैसर्गिकाय द्विषे ।
स्वधुन्या सह युध्वने हिमरुचेरर्धासनाध्यासिने
कामाख्यास्मितमञ्जरौधवल्लिमाह्वेताय तस्मै नमः ॥ २ ॥
कर्पूरद्युतिचातुरीमतितरामल्पीयसीं कुर्वती
दौर्भाग्योदयमेव संविदधती दोषाकरोणां त्विषां ।
क्षुत्तानेव मनोक्षमस्त्रिविकरान् फुल्लानभिव्यञ्जती
कामाख्यामृदुलक्षितांशुलहरी कामप्रसूरस्तु मे ॥ ३ ॥
या पीनस्तनमण्डली परिलसत्कर्पूरलीपायते
या नीलेक्षणकान्तिरात्रिततिषु ज्योत्स्ना प्ररोहायते ।
या सौन्दर्यधुनी तरङ्गततिषु व्यालोलहंसायते
कामाख्याः शिशिरीकरोतु हृदयं सा मे स्मितप्राचुरी ॥ ४ ॥
येषाङ्गच्छति पूर्वपक्षसरणिं कौमुद्वतिश्वेतिमा
येषां सन्ततमारुरुक्षति तुलाकक्षांशरचन्द्रमाः ।

येषामिच्छति कम्बुरप्यसुलभामन्ते वसत् प्रक्रियां
 कामाच्या मम तां हरन्तु मम ते हासत्विषामङ्कुराः ॥ ५ ॥
 आशासीमसु सन्ततं विदधती नैशाकरीं प्रक्रियां
 काशानामभिमानभङ्गकलनाकौशल्यमाविश्र्वती ।
 ईशानेन विलोकिता सकुतुकं कामाक्षि तेकल्पाप
 ल्लेशापायकरी चकास्ति लहरी मन्दस्मितज्योतिषां ॥ ६ ॥
 आरूढस्य सपन्नतलनतटौ साम्राज्यसिंहासनं
 कन्दर्पस्य विभोर्जगत्त्रयजयप्राकृत्य सुद्रानिधेः ।
 यस्याश्चामरचातुरीं कलयतेरश्मिच्छटा चञ्चला
 सा मन्दस्मितमञ्जरी भवतु नः कामाय कामाक्षि ते ॥ ७ ॥
 शशोर्ज्या परिरन्ध्रसन्ध्रमविधौ नैर्मल्यसीमानिधे-
 र्गैर्वाणीव तरंगिणी कृतमृदुस्यन्दाकलिंदात्मजां ।
 कल्पाप्रीकुरुते कलङ्कसुषमां कण्ठस्थलीचुम्बिनीं
 कामाच्यास्मितकन्दली भवतु सा कल्याणसन्दोहिनी ॥ ८ ॥
 जेतुं हारलतामिव स्तनतटीं सञ्जगुषी सन्तत-
 ङ्गन्तु निर्मलतामिव द्विगुणितां मग्ना घृणा स्तोतसि ।
 वक्त्रं विमलयनीयतामिव हरं रागाकुलं कुर्वती
 मञ्जुस्ते स्मितमञ्जरी भवभयं मथ्नातु कामाक्षि मे ॥ ९ ॥
 श्वेतापि प्रकटं निशाकररुचां मालिन्यमातन्वती
 शीतापि स्मर पावकं पशुपतेस्संधुचयन्ती सदा ।
 स्वाभाव्यादधराश्रितापि नमतासुच्चैर्दिगन्ती गतिं
 कामाक्षि स्फोटमन्तरा स्फुरत नस्त्वन्मन्दहासप्रभा ॥ १० ॥

वक्तुं श्रीसरसीजले तरलितभ्रूवक्त्रिकलोलिते
 कालिन्नादधती कटाक्षजन्वा माधुवतीं व्यापृतीं ।
 निनिर्द्रामलपुण्डरीककहनापाण्डित्यमाविभ्रतो
 कामाच्या स्मितचातुरी मम मनः कातर्यमुन्मलयेत् ॥ ११ ॥
 नित्यस्त्राधितबन्ध, जीवमधरं मैत्रीजुषं वल्लवैः
 शुद्धस्य द्विजमण्डलस्य च तिरस्कृतीरमप्याश्रिता ।
 या वैमल्यवती सदैव नमताञ्चेतः पुनीतेतरां
 कामाच्या हृदयं प्रसादयतु मे सा मन्दहासप्रभा ॥ १२ ॥
 द्रुह्यन्ती तमसं सुहुः कुलुदिनीसाहाय्यमाविभ्रती
 याक्ती चन्द्रकिशोरणेश्वरवपुःश्रीधाङ्गणे प्रेङ्खणम् ।
 ज्ञानाभोनिधिवीचिकां सुमनसाङ्गूलङ्गणाङ्गुर्वती
 कामाच्याक्षितकीमुदी हरतु मे संभारतापोदयम् ॥ १३ ॥
 काश्मीरद्रवधातुकर्दमरुचा कल्याणतां विभ्रती
 हंसौघैरिव कुर्वती परिचितं हारीकृतेमौक्तिकैः ।
 वक्षोजन्मतुषारशैलकटके सञ्चारमातन्वतो
 कामाच्या मृदुलस्मितद्युतिमयी भागीरथी भाषते ॥ १४ ॥
 कंबोर्विशपरम्परा इव कपासन्तानवल्लीभुवः
 पम्फुल्लस्तवका इव प्रसृमरामूर्ताः प्रसादा इव ।
 वाक्प्रीयूषकणा इव विपथगा पर्यायभेदा इव
 भ्राजन्ते तव मन्दहासकिरणाः काञ्चीपुरीनायिके ॥ १५ ॥
 वक्षोजे घनसारपवरचनाभङ्गी सपत्नायिता
 कण्ठे बन्धरदन्तपत्रकहना व्यापारमद्रायिता ।

श्रोष्ठश्रीनिकुरब्धपल्लवपुटे प्रेङ्खप्रसूनाधिता
 कामाक्षि स्फुरतां मदीयहृदये त्वन्मन्दहासप्रभा ॥ १६ ॥
 येषां विन्दुरिवोपरि प्रचलितो नासाग्रमुक्तामणिः
 येषान्दोन इवाधिक एह प्रयते हारः करालं वनम् ।
 येषां विन्दुरिवोष्ठयोरक्षिमा धत्ते स्वयं रञ्जनां
 कामाक्ष्याः प्रभवन्तु ते भज शिवोक्ताभाय हासाङ्कुराः ॥ १७ ॥
 या जाड्याश्विनिधिं चिन्थीति भजतां वैराग्यते करवैः
 नित्यं या नियमेन या वचति ते कर्तुं त्रिणेलोत्सवम् ।
 विश्वज्ञान्द्रुमसञ्च वच्चयति या गर्वेण सा तादृशी
 कामाक्षि स्मितमञ्जरी तव कथं ज्योत्स्नेत्यसौ कीर्त्यते ॥ १८ ॥
 आरूढा रभसासुरापुररिपोराक्षे षण्णोपक्रमे
 या ते मातरूपैति दिव्यतटिनो शङ्काकारो तत्क्षणम् ।
 ओष्ठौ वेपयति भ्रुवौ कुटिलयज्जानञ्जयत्याननं
 तां वन्दे मृदुहासपूरसुपमामेकास्त्रनाथप्रिये ॥ १९ ॥
 वक्त्रेन्दोस्तव चन्द्रिकास्मितरुचिर्वल्लुक्पुनरन्ती सतां
 स्याच्चेद्युक्तमिदञ्चकोरमनसाङ्गामाक्षि कोतूहल
 एतच्चित्रमहर्निशं यदधिकं मेकं सदा गाहते
 विश्वोष्ठदुःखप्रभाखपि च यद्विज्योक्तमाविभ्रते ॥ २० ॥
 साहाय्यङ्कलगाश्रुधेर्वहति ते कामाक्षि मन्दस्मितं
 शोभाशोटरुचाञ्च विदुः अनिभाषितद्विदं ब्रूयते ।
 एतन्मादुर्दितं पुरा किल पपी कूर्मः पुराणः पुमान्
 एतन्मध्यसमुद्भवां रसयते माधुर्यरूपां सुधां ॥ २१ ॥

उत्तुङ्गस्तनकुम्भशैलकटके विस्तारिकसूरिका
 पत्रशोणवि चञ्चलास्मितरुचः कासाक्षि ते कोमलाः ।
 सन्ध्यादीवितिरञ्जिताइव मुहुस्मान्द्राधरज्योतिषा
 व्यालीलामलशारदाभ्रशकलव्यापारमातन्वते ॥ २२ ॥
 क्षीरं दूरत एव तिष्ठतु कथं वैमल्यमात्रादिदं
 मातस्ते सह पाठवीथिमयतां मन्दस्मितैर्मञ्जुलैः ।
 किञ्चेयन्तु भिदास्ति दोहनवशादेतत् साञ्जयते
 कामाक्षि स्वयमर्थिवं प्रणमतामन्यन्तु दोदुह्यते ॥ २३ ॥
 कर्पूरैरमृतांशुभिर्जननि ते कान्तैश्च चन्द्रातपै
 र्मुक्ताहारगुणैर्मृणालवलयैर्मृग्धस्मितश्रीरियम् ।
 श्रीकाञ्चीपुरनायिके समतथा संस्तूयते सज्जनै-
 स्तत्तादृक् मम ताप शान्तिविधये किं देवि मन्दायते ॥ २४ ॥
 मध्येगर्भितमञ्जुवाक्यलहरी माध्वीङ्गारी शीतला
 मन्दारस्तवकायते जमनि ते मन्दस्मितांशुच्छटा ।
 यस्यावर्द्धयितुं मुहुर्विकसितं कामाक्षि कामद्रुही
 वल्लुर्वीक्षणविभ्रमव्यतिकरोवासन्तमासायते ॥ २५ ॥
 विम्बोष्ठद्युतिपुञ्जरञ्जितरुचिस्त्वन्मन्दहासप्रभा
 कल्याणं गिरिसार्वभौमतनये कल्लोलयत्वाशु मे ।
 फुल्लन्यलिपिनङ्गहस्तकमयो मालेव या पेयला
 श्रीकाञ्चीश्वरि मारमर्दितरुरोर्मध्ये मुहुर्लम्बते ॥ २६ ॥
 बिम्बाणां शरदभ्रविभ्रमदशां खद्योतमानाप्यसौ
 कामाक्षि स्मितमञ्जुरौ किरति ते कारुण्यधारारसम् ।

आश्चर्यं शिशिरीकरोति नितरां व्यालीक्य चैनामहो
 कामहेलति नीलकण्ठहृदयं कीतूहलान्दोलितम् ॥ २७ ॥
 प्रेङ्खत्युदकटाच्चकुञ्जकुहरेष्वत्यच्छगुच्छायितं
 वक्त्रं दुच्छविसिन्धुवीचिनिचये फेनप्रतानाधितम् ।
 नैरन्तर्यविजृम्भितस्तनतटी नैचोलपट्टायितं
 कल्पाषं कवलौकरोतु मम ते कामाक्षि मन्दस्मितम् ॥ २८ ॥
 पीयूषं तव मन्दस्मितमिति व्यर्थैव सा च प्रथा
 कामाक्षि भ्रवमौडशं यदि भवेदेतत्कथं वा शिवे ।
 मन्दारस्य कथालवं न सहते मथ्नाति मन्दाकिनीं
 इन्दुं निन्दति कीर्तिते च कालसोपायोनिधेरौघ्यते ॥ २९ ॥
 विखेपां नयनोऽसवं वितनुतां विद्योतताञ्चन्द्रमाः
 विख्यातो मदनान्तकेन मुकुटोमध्ये च संमान्यताम् ।
 आः किंजातमनेन हाससुषमामालोक्य कामाक्षि ते
 कालङ्कीमवलम्बते खलु दशाङ्गल्पाषहीनोऽप्यसौ ॥ ३० ॥
 चेतः शीतलयन्तु नः पशुपतेरानन्दजीवातवो
 नम्राणां नयनाध्वसीमसु शरच्चन्द्रातपोपक्रमाः ।
 संसाराख्यसरोरुहाकरखिलीकारे तुषारोत्कराः
 कामाक्षि स्मरकीर्तिवीजनिकरास्त्वन्मन्दहासाङ्कुराः ॥ ३१ ॥
 कर्णधारण्यतमः कचाकचिकरान् कामाक्षि संक्षिप्तये
 त्वन्मन्दस्मितरोचिषान्निभुवनक्षेमङ्गरानङ्कुरान् ।
 ये वक्त्रं शिशिरश्रियो विकसितां चन्द्रातपाम्भोरुह-
 छेधोद्धर्षणचातुरी मिव तिरस्कृतुं परिष्कुर्वते ॥ ३२ ॥

कुर्युर्नः कुलशैलराजतनये कूलङ्गप्रभङ्गलं
 कन्दस्थधनचञ्चव स्तवशिवे मन्दस्मितप्रक्रमाः ।
 हे कामाक्षि समस्तसाक्षिनयनं सन्तोषयन्त्यान्तरं
 कर्पूरप्रकराद्भव प्रसृजराः पुंसामसाधारणाः ॥ ३३ ॥
 कर्मण स्तपयस्व कर्मकुहना चरेण मारागम-
 व्याख्याशिक्षणदीक्षितेन विदुषा मत्तीणलक्ष्मीजुषा ।
 कामाक्षि स्मितकन्दलेन कलुषा स्फोटक्रियाचञ्चुना
 कारुण्यामृतवीचिकाविहरणप्राचुर्यधुर्येण माम् ॥ ३४ ॥
 त्वन्मन्दस्मितकन्दलस्य नियतं कामाक्षि शङ्काग्रहे
 विखोक्तयन नूतनः प्रचलितो नैयाकरश्रीकरः ।
 किञ्चित् क्षीरपयोनिधिः प्रतिनिधिस्वर्वाङ्घ्रिनीवीचिका
 विम्बो कोपि विह्वल्य एव जुह्वनामङ्गीमतल्लीरुचिः ॥ ३५ ॥
 दुष्कर्माङ्गनिसर्गकर्कशमहासम्पर्कतप्तं मिल-
 त्यङ्कशङ्करवल्लभे भम मनः काञ्चीपुरालङ्क्रिये ।
 अथ त्वन्मदुलस्मितामृतरसैः स्नात्वा विधूय व्यथां
 आनन्दोदयसौधशृङ्गपदवीमारोढुमाकाङ्क्षति ॥ ३६ ॥
 नम्राणां नगराजशेखरसुतेनाकालयातां पुरः
 कामाक्षि त्वरया विपत्प्रशमने कारुण्यधाराः किरन् ।
 आगच्छन्तमनुग्रहं प्रकटयन् आनन्दवोजानि ते
 नासौरे मृदु हासएव तनुते नाथे सुधाशीतलः ॥ ३७ ॥
 कामाक्षि प्रथमान विभ्रमनिधिः कन्दर्पदर्प
 प्रसर्मुग्धस्ते मृदुहास एव गिरिजेमुष्णातुमेकित्वप्रम् ।

यं द्रष्टुमिहिते करग्रहणे ग्रन्थस्तपामीलितं
 स्मिरं कारयति स्म ताण्डवविनोदाहिण्डिना तण्डुना ॥ ३८ ॥
 क्षुब्धं केनचिदेव धीरमनसा कुत्रापि नानाजनैः
 कर्मग्रन्थिनियन्त्रितैरसुगमं कामाक्षि सामान्यतः ।
 मुग्धैर्द्रष्टुमशक्यमेव तमसोमूढस्य मे चक्षुषो
 मार्गं दर्शयतु प्रदीपइव ते मन्दस्मितश्रोरियम् ॥ ३९ ॥
 ज्योत्स्नाकान्तिभिरेव निर्मलतरं नैशाकरं मण्डलं
 हंसैरेव सरोविलक्षसलिलैर्व्याकीचमभोरुहं ।
 स्वच्छैरेव विकस्वरैरुडुगणैः कामाक्षि बिम्बन्दिवः
 पुण्यैरेव मृदुस्मितैस्तव मुखं पुष्पाति शोभान्तरम् ॥ ४० ॥
 मानग्रन्थिविधुन्तुदेन रमसादास्वादमानोजव-
 प्रेमाडम्बरपूर्णमा हिमंकरे कामाक्षि ते तत्क्षणं ।
 आलोक्य स्मितचन्द्रिकां मुहुरिमामुन्मीलनजग्मुषी
 ज्योतिर्गालयते चकोरचरितं चन्द्रार्धचूडामणैः ॥ ४१ ॥
 कामाक्षि स्मितमञ्जरीं तव भजे यस्यास्त्रिषामङ्कुरा
 नाथीनस्तनपानलालसतया निःशङ्कमङ्गेश्वरः ।
 ऊर्ध्ववीक्ष्य विकर्षति प्रस्रमरानुद्दामया मुण्डया
 सूनूस्ते विसमङ्गयाशु कुहनः दन्तावलग्रामणैः ॥ ४२ ॥
 गाढाश्लेषविमर्दसम्भवशादुद्दाममुक्तागुण-
 ग्रालम्ब्य कुचकुशयोर्विदलिते दक्षद्विषोवक्षसि ।
 या सख्येन पिनञ्छति प्रचुरया भासा तदीयां दशं
 सा मे खेलति कामकीटिहृदये सांद्रस्मितांशुच्छटा ॥ ४३ ॥

मन्दारे तव मन्दरस्मितरुचोमात्सर्यमालोक्यते
 कामाक्षि स्मरशासने च नियतं रागोदयोलक्ष्मते ।
 चान्द्रीषु द्युतिमञ्जरीषु च महादोषाङ्कुरोदृश्यते
 शुद्धानां कथमीदृशो गिरिसुते शुद्धा दशा कथ्यताम् ॥ ४४ ॥
 पौयूषं खलु पीयते सुरजनैर्दुग्धाङ्गुधिमथ्यते
 माहेमैश्च जटाकलापनिगलैर्मन्दाकिनी नह्यते ।
 शीतांशुः परिभूयते च तमसा तस्मादनेतादृशो
 कामाक्षि स्मितमञ्जरी तव वचोवेदग्ध्यमुल्लङ्घ्यते ॥ ४५ ॥
 आशङ्के तव मन्दहासलहरी मन्यादृशीं चन्द्रिका-
 मेकांस्त्रिशकुटुम्बिनि प्रतिपदं यस्याः प्रभासङ्गमे ।
 वक्षोजाङ्गुरुहो नतेरभयदं काञ्चीदशाकाशमली-
 मस्यांभोरुहमश्व किञ्च शनकैरालम्ब्यते फल्लतां ॥ ४६ ॥
 आस्तीर्णाधरकान्तिपल्लवचये वासं मुहुर्जग्मुषो
 कामद्रोहिणि मांसलस्मरशरज्वालावलीं व्यञ्जती ।
 निन्दन्ती घनसारहारवलयज्योत्स्नामृणालानि ते
 कामाक्षि स्मितचातुरी विरहिणोरीतिं जगाहितरां ॥ ४७ ॥
 सूर्यालोकविधौ विकासमधिकं यान्ती हरन्ती तमः
 संदोहं नयनान्निजस्मरणतोदोषाकरद्वेषिणी ।
 निर्यान्ती वदनारविन्दकुहरान्निधूतजाड्यान्तृणां
 श्रीकामाक्षि शिवे तव स्मितमयी चित्रीयते चन्द्रिका ॥ ४८ ॥
 कुण्ठोर्कुर्युरमी कुबोधघटना मस्मन्मनोमन्यिनीं
 श्रीकामाक्षि शिवंकरास्तव शिवे श्रीमन्दहासाङ्कुराः ।

ये तन्वन्ति निरन्तरं तरुणिमस्तंवेरमग्रामणीं
 कुम्भाद्वन्द्विडम्बिनि स्तनतटे सुक्ताकुशाडम्बरम् ॥ ४८ ॥
 प्रेङ्गन्तः शरदम्बुदा इव घनैः प्रेमामिलैः प्रेरिता
 मज्जन्तोमदनारिकण्ठसुषमासिन्धौ सुहुर्मन्यरं ।
 श्रीकामाक्षि तंव स्मितांशुनिकराश्यामायमानश्रियो-
 नीलांभोधरनैपुणीं ततइतोनिर्निद्रयंत्यञ्जसा ॥ ५० ॥
 व्यापारं चतुराननैकविह्वती व्याकुर्वती कुर्वती
 रुद्राक्षग्रहणं करेण सततं वागूर्भिकक्रीलिता ।
 उतफुल्लद्वलारविन्दमधरीकृत्य स्फुरन्ती सदा
 श्रीकामाक्षि सरस्वतीव जयति त्वञ्जन्दहासप्रभा ॥ ५१ ॥
 कर्पूरद्युतितस्करेण महसा कल्मावयन्ती सुखं
 श्रीकाञ्चीपुरनायिके पतिरिव श्रीमन्दहासोपि ते ।
 आलिङ्गत्यतिपीवरां स्तनतटीं बिम्बाधरं चुम्बति
 श्रीढं गाढभरं व्यनक्ति मनसोधैर्यं धुनीतेतरां ॥ ५२ ॥
 वेश्म्येन च विश्वतापहरणक्रीडापटीयस्तथा
 बाण्डित्येन पचेलिमेन जगतां नेत्रोत्सवोत्पादने ।
 कामाक्षि स्मितकन्दलैस्तव तुलामारोढसुद्योगिनी
 ज्योत्स्नासी जलराशिपीषणतया दूष्यां प्रपन्ना दशाम् ॥ ५३ ॥
 लावण्याम्बुजिनी मृणालवलयेः शृङ्गारगर्जद्विप-
 ग्रामण्यश्रुतिचामरैस्तुङ्गणिमस्वाराज्यबीजाङ्कुरैः ।
 आनन्दामृतसिन्धुवीचिपृषतैरास्याञ्जहंसैस्तव
 श्रीकामाक्षि मथानमन्दहासितैस्त्रैर्मनःकल्मषम् ॥ ५४ ॥

उत्तुङ्गस्तनमण्डलीपरिचलन्माणिक्यहारच्छटा-
 चञ्चच्छोणिमपुञ्जमध्यसरणिं मातः परिष्कुर्वती ।
 या वैदग्ध्यमुपैतिशाङ्करजटाकान्तारवाटीपत्रत्
 स्वर्वापीपयसां स्मितद्युतिरसौ कामाक्षि ते मञ्जुला ॥ ५५ ॥
 सन्नामैकजुषा जनेन सुलभं सं सूचयन्ती शनै-
 रुत्तुङ्गस्य चिरादनुग्रहतरोरुत्पत्सप्रमानं फलम् ।
 प्राथम्ये सविकस्वरामलसुमप्रागल्भ्यमन्वियुषी
 कामाक्षि स्मितचातुरौ तव मम क्षेमं करी कल्पयताम् ॥ ५६ ॥
 धानुष्काग्रसरस्य लोलकुटिलभ्रूलिखया विभ्रतो
 लीलालोलशिलीमुखं नववयस्याम्नाज्यलक्ष्मीपुषः ।
 जेतुं मन्मथमर्दिनं जननि ते मन्दस्मितप्रक्रमो
 वल्लुर्विभ्रमभूभृतोपि तनुते सेनापतिप्रक्रियां ॥ ५७ ॥
 यन्नाकम्पतकालकूटकबलीकारे च चुम्बेन यद्
 ग्लानिंचक्षुषि रुक्षितानलशिखे रुद्रस्य तत्तादृशं ।
 चेतोयत्प्रसभंस्मरज्वरशिखिज्वालेन लेलिह्यते
 तत् कामाक्षि तव स्मितांशुकणिका हिलाभवं प्राभवं ॥ ५८ ॥
 सम्भिन्नेव सुपर्वलोकतटिनीवोचीचयैर्यामुनैः
 सम्भिन्नेव शशाङ्कदीप्तिलहरो नीलैर्महानोरदः ।
 कामाक्षि स्फुरिता तव स्मितरुचिः कालाञ्जनस्यर्धिना
 कालिन्नाकचरोचिषां व्यतिकरे काञ्चिद्दशमश्रुते ॥ ५९ ॥
 जानीमीजगदीश्वरि प्रणमतां त्वस्मन्दहासप्रभां
 श्रीकामाक्षि कुरुद्वतीमभिनवामिषा यतस्सर्वदा ।

आस्येन्दोरवलोकने पशुपते रभ्येति संफुल्लतां
 तन्द्रालुस्तदभावा एव तनुते तद्वैपरीत्यक्रमं ॥ ६० ॥
 यान्ती लोहितिमानमभ्रतटिनी धातुच्छटाकर्दमै-
 र्भान्तीबालगभस्तिमालिकिरणैर्मैघावली शारदौ ।
 बिम्बोष्ठद्युतिपुञ्जबुध्नवनकलाशोणायमानेन ते
 कामाक्षि स्मितरोचिषा समदशमारोढुमाकाङ्क्षते ॥ ६१ ॥
 श्रीकामाक्षि सुखेन्दुभूषणमिदं मन्दस्मितं तावकं
 नेत्रानन्दकरन्तथास्मिन्नकरो गच्छेद्यथा तिग्मतां ।
 शीतं देवि तथा यथा हिमजलं सन्तापमुद्रास्तदं
 श्वेतं किञ्च तथा यथा मलिनतां धत्ते च मुक्तामणिः ॥ ६२ ॥
 त्वन्मन्दस्मितमञ्जरीं प्रसृमरां कामाक्षि चन्द्रातपं
 सन्तस्मस्मितमामनं त्यक्महितं तल्लक्षणं लक्ष्यते ।
 अस्माकं न धुनोति तापमधिकं धुनोति नाभ्यन्तरं
 ध्वान्तं तत् खलु दुःखितावयममी केनेति जानीमहे ॥ ६३ ॥
 नम्रस्य प्रणयप्ररोहकलहच्छेदावपादाजयो-
 र्मन्दं चन्द्रकिशोरशेखरवर्णः कामाक्षि रागेण ते
 बन्धूकप्रसवश्रियं जितवतीवर्हीयसीं तद्रुचिं
 बिम्बोष्ठस्य रुचिर्निरस्य हसितज्योत्स्नावयस्यायते ॥ ६४ ॥
 मुक्तानां परिमोचनं विदधतस्तत्प्रोतिनिष्पादिनी
 भूयोदीर्यत एव दूनभजसस्तत्पालनं तन्वती ।
 उद्भूतस्य जलान्तरादविरतं तद्दूरतां जग्मुषी
 कामाक्षि स्मितमञ्जरी तव कथं कम्बोस्तुलामश्रुते ॥ ६५ ॥

श्रीकामाक्षि तव स्मितद्युतिभरौ वैदग्ध्यलोलायितं
 पश्यन्त्योपि निरन्तरं सुविमलं मान्या जगन्मण्डले ।
 लोकं भासयितुं किमर्थमनिशं प्राकाशयमातन्वते
 मन्दाक्षं विरहय्य वस्तुविभवैर्मन्दारचन्द्रोदयाः ॥ ६६ ॥
 क्षीराब्धेरपि शैलराजतनये त्वन्मन्दहासस्य च
 श्रीकामाक्षि बलक्षिमीदयनिधेः किञ्चिज्जिदां ब्रूमहे ।
 एकस्मै पुरुषाय देवि स ददौ लक्ष्मीं कदाचित्पुरा
 सर्वेभ्योपि ददाम्यसौ तु सततं लक्ष्मीं च वागौश्वरीं ॥ ६७ ॥
 श्रीकाञ्चीपुररत्नदौपकलिके तान्येव विश्वान्तरे
 चाकोराणि चराचरेष्वरि परं धन्यानि मन्यामहे ।
 कम्पातीरकुटुम्बचक्रमकलाबुधूनि चञ्चूपटैः
 नित्यं यानि तव स्मितेन्दुमहसामास्वादमातन्वते ॥ ६८ ॥
 शैत्यप्रक्रममाश्रितोपि नमतां जाड्यप्रभां धूनयन्
 रागव्यञ्जनपेशलोपि गिरिजे वैमल्यमुल्लासयन् ।
 लीलालापपुरस्कारोपि सततं वाचयमान् प्रीणयन्
 कामाक्षि स्मितरोचिप्रान्तव समुल्लासः कथं वर्ण्यते ॥ ६९ ॥
 शोणी चञ्चलमेखला मुखरितं लीलागतं मन्यरं
 भ्रूवल्लीचलनं कटाक्षवलनं मन्दाक्षवीक्षाचणम् ।
 यद्वैदग्ध्यमुखेन मन्मथरिपुं सम्मोहयत्यञ्जसा
 श्रीकामाक्षि तव स्मिताय सततं तस्मै नमस्कुरुमहे ॥ ७० ॥
 श्रीकामाक्षि मनोज्ञमन्दहसितज्योतिःप्ररोहे तव
 स्मीतश्वेतिमसार्वभौमसरणिप्रागल्भ्यमभ्येयुषि ।

चन्द्रोयं युवराजतां कलयते चेटीधुरञ्चन्द्रिका
 गङ्गा सा च सुधाभरी सहचरी साधर्म्यमालम्बते ॥ ७१ ॥
 ज्योत्स्ना किं तनुते फलन्तनुमतामौष्ण्यप्रशान्तिविम्बा
 त्वमन्दस्मितरोचिषा तनुमतां कामाक्षि रोचिष्णुना ।
 सन्तापोविनिवार्यते निजवचःप्राचुर्यमंकुर्यते
 सोन्दर्यं परिपूर्यते जगति सा कीर्तिञ्च सन्तार्यते ॥ ७२ ॥
 वैमल्यं कुसुदश्रियां हिमरूचः कान्त्येव सन्धुक्षते
 ज्योत्स्नारोचिरपि प्रदीपसमयं प्राप्यैव सम्पद्यते ।
 श्वच्छत्वं नवमौक्तिकस्य परमं संस्कारतोदृश्यते
 कामाख्यास्मितदौधितेर्विशदिमा नैसर्गिका भासते ॥ ७३ ॥
 प्राकाश्यं परमेश्वरप्रणयिनि त्वन्मन्दहासश्रिय-
 श्रीकामाक्षि मम क्षिणोतु ममता वैचक्षण्यमक्षयाम् ।
 यज्ञोत्थैव निलीयते हिमकरो मेघोदरे शुक्तिका-
 गर्भे मीक्तिकमण्डली च सरसोमध्ये मृणाली च सा ॥ ७४ ॥
 हिरण्ये च गुह्ये च हर्षभरितं वात्सल्यमङ्कुरयन्
 मारद्रोहिणि पूरुषे सहभवं प्रेमाङ्कुरं व्यञ्जयन् ।
 आनम्रेषु जनेषु पूर्णकरुणावेदग्धामुत्तालयन्
 कामाक्षि स्मितमञ्जरस्तथ कथङ्गारं मया कथ्यते ॥ ७५ ॥
 रुक्मं वृद्धिजराजकोप्यविरतं कुर्वन् द्विजैस्सह मं-
 वाणीपङ्क्तिदूरकोपि सततं तत्साहचर्यं वहन् ।
 आशान्तं पशुदुर्लभोपि कलयन् पत्नी पशूनां रतिं
 श्रीकामाक्षि तव स्मितावृत्तरसस्यन्दोमयि सन्दताम् ॥ ७६ ॥

श्रीकामाक्षि महेखरे निरुपमप्रेमाङ्कुरप्रक्रमं
 नित्यं यः प्रकटीकरोति सहजामुन्निद्रयन्माधुरीम् ।
 तत्तादृक् तव मन्दहाससुषमापातं कथं मानितं
 तन्मूर्धासुरनिम्नगाञ्च कलिकामिन्दोरुता नन्दति ॥ ७७ ॥
 ये माधुर्यविहारमण्डपभुवोये शैत्यसुद्राकरा
 ये वैशद्यदशाविशेषसुभगास्तेमन्दहासाङ्कुराः ।
 कामाक्ष्यास्मृहजं गुणत्रयमिदं पर्यायतः कुर्वतां
 वाणीगुम्भनडम्बरे च हृदये कीर्त्तिप्ररोहे च मे ॥ ७८ ॥
 कामाक्ष्या मृदुलस्मितांशुनिकरादाक्षान्तके वीक्षणै
 मन्दाक्षग्रहिला हिमद्युतिमयूखक्षेमदीक्षाकराः ।
 दाक्ष्यं प्रक्षलयन्तु माक्षिकगुणन्दाक्षाभवस्वक्षुमे
 मूक्ष्मं मोक्षपथं निरीक्षितुमपि प्रक्षालयेयुर्मनः ॥ ७९ ॥
 जाल्याशीतलशीतलानि मधुराण्येतानि पूतानि ते
 गाङ्गानीव जलानि देवि पटलान्यल्पस्मितज्योतिषाम् ।
 एनः पङ्कपरस्परामलिनितामेकाञ्चनार्थप्रिये
 प्रधानां सुतरां मदीयधिषणां प्रक्षालयन्तु क्षणात् ॥ ८० ॥
 अश्रान्तं परतन्त्रितः पद्मपतिस्त्वन्मन्दहासाङ्करैः
 श्रीकामाक्षि तदीयवर्णसमतासङ्गे न शङ्कामहे ।
 इन्दुं नाकधुनीञ्च शेखरयते मालाञ्च धत्ते नवै
 वैकुण्ठै रवकुण्ठनञ्च कुलते धूलीचयैर्भास्मनैः ॥ ८१ ॥
 श्रीकाञ्चीपुरदेवते मृदवचल्लौरेभ्य सुद्रास्यदं
 प्रौढप्रेमलतानवीनकुसुमं मन्दस्मितन्तावकम् ।

मंहाङ्गन्दलय प्रियस्य वदनालोके समाभाषणे
 स्रज्जो कुटुम्बलितिप्ररुद्धपुलके यच्छ्लेषणे फुल्लति ॥ ८२ ॥
 किन्तु स्त्रोतसमन्विके परिणतं स्त्रोतश्चतुर्थं नवं
 पौष्पस्य समस्ततापहरणं किं वा द्वितीयं वपुः ।
 किं स्विन्नैः कठिकं गिरोमधुरिमास्वादाय नव्यम्पयः
 श्रीकाञ्चीपुरनायकप्रियतमि मन्दस्मितन्तावकम् ॥ ८३ ॥
 भूषावक्त्रसरोरुहस्य सहजा वाचस्मृत्स्त्री शाश्वती
 नीवीविभ्रमसन्ततेः पशुपतेस्त्राध्वी दृशां वारणा ।
 जीवातुर्मदनश्रियश्शशिरुचेरुच्चाटिनी देवता
 श्रीकामाक्षि गिरामभूमिमयते हासप्रभामञ्जरी ॥ ८४ ॥
 सूतीश्वेतिमकन्दलस्य वसतिः शृङ्गारहारश्रियः
 पूर्तिस्फूर्तिभरौ रसस्य लहरौ कारुण्यपाथोनिधेः ।
 वाटो काचन कौसुमी मधुरिमस्वाराजलक्ष्म्यास्तव
 श्रीकामाक्षि ममास्तु, मङ्गलकरौ हासप्रभाचातुरौ ॥ ८५ ॥
 तुङ्गस्य स्तनमण्डलस्य विलसन्नावण्यलीलानटी
 रङ्गस्य स्फुटभूर्ध्वसीमनि सुहृः प्राकाश्यमभ्येयुषी ।
 श्रीकामाक्षि तव स्मितदा, तितार्तिर्विखोष्ठकान्त्यङ्कुरै-
 श्रित्रां विद्रुममुद्रिकां वितनुते मौक्त्यं वितानश्रियम् ॥ ८६ ॥
 जन्तूनाञ्जनिमृत्यु, दुःखलहरीसन्तापनं क्लान्ततः
 प्रौढानुग्रहपूर्णशैतलरुचो नित्योदयं विभ्रतः ।
 श्रीकामाक्षि विसृत्वरा द्रव कराहासाङ्कुरास्ते हठा-
 दालोकेन निहन्त्युत्पतमसस्तोमस्य मे सन्ततिम् ॥ ८७ ॥

स्वाभाव्यान्तव वक्तुमेव ललितं सन्तोषसम्पादकं
 शम्भोः किं पुनरश्चितस्मितरुचः पाण्डित्यपात्रीकृतम् ।
 शम्भोजं स्वतएव सर्वजगतां चक्षुःप्रियं भावुकं
 कामाक्षि स्फुरिते शरद्विलसिते कौटुम्बिधम्भासते ॥ ८८ ॥
 पुष्पिर्निर्मलमानसैर्विदधते मैत्रीरसं निर्मलं
 कर्तुं कर्मलयञ्च निर्मलतमां कीर्तिं लभन्ते तराम् ।
 सृक्तिं पद्मलयन्ति निर्मलगुणा यत्तावकास्तेवका
 तत्कामाक्षि तव स्मितस्य किल सन्नैर्माय्य लीलानिधेः ॥ ८९ ॥
 आकर्षन्नयनानि नाकसदसां शैत्येन संस्तम्भय-
 त्रिन्दुं किञ्च विमोहयन् पशुपतिं विश्वार्तिसुञ्चाटयन् ।
 हिंस्रन् संसृतिडम्बरं तव शिवे हासाह्वयोमान्विक-
 श्रीकामाक्षि मदौयतापतमसोविद्वेषणे चेष्टताम् ॥ ९० ॥
 क्षेपीयक्षपयन्तु कल्मषभयं त्वस्माकमल्पस्मित-
 ज्योतिर्मण्डलचक्रमास्तव शिवे कामाक्षि रोचिष्णवः ।
 पीडाकर्मठकर्मधर्मसमयव्यापारतापानल-
 श्चोवातानवहर्षधर्षणसुधास्रोतास्वनौ श्रीकराः ॥ ९१ ॥
 श्रीकामाक्षि तव स्मितैन्दवमहः पूरे परिस्फूर्जति
 प्रौढिर्वारिधिचातुरीं कलयते भक्ताञ्जनां प्रातिभा ।
 दौगध्यप्रसरस्तमःप्रकटिका साधर्म्यमाविभ्यते
 किं किङ्करवसाहचर्यपदवीरीत्या न धत्ते पदम् ॥ ९२ ॥
 मन्दारादिषु मन्मथारमिहिषि प्राकाश्यतीतिन्निजां
 कादाचित्कतया विशक्य बहुशोभैश्वर्यमुद्रागुणः ।

श्रीकामाक्षि तदीय सङ्गमकलामन्दौभवत्कोतुकः
 सान्तत्येन तव स्मिते वितनुते स्वेरासना वासनाम् ॥ ८३ ॥
 इन्धाने भववीतिहोत्रनिवहे कर्मौघचण्डानिल
 प्रौढिन्ना बहलीकृते निपातितं सन्तापचिन्ताकुलं ।
 मातर्माग्परिषिञ्च किञ्चिदरुणैः पौषूपवर्षैरिव
 श्रीकामाक्षि तव स्मितद्युतिकण्ठैरोष्ठांशुलीलाचणैः ॥ ८४ ॥
 भाषाया रसनाग्रलेखनजूपः शृङ्गारमुद्रासखी
 लीलाजातरते स्सुखेन नियमस्नानाय मेनात्मजे ।
 श्रीकामाक्षि सुधामयीव शिशिरा स्त्रोतस्विनी तावकी
 गाढानन्दतरङ्गिता विजयते हासप्रभाचतुरी ॥ ८५ ॥
 सन्तापं विरलीकरोतु सततं कामाक्षि मञ्चेतना
 मज्जन्ती मधुरस्मितामरधुनी कल्लोलजालेषु ते ।
 नैरन्तर्यमुपेत्य मन्मथमरुल्लीलेषु तेषु स्फुटं
 प्रेमन्दुः प्रतिविम्बितोवितनुते कीतूहलं धूर्जटेः ॥ ८६ ॥
 चेतत्तीरपयोधिमन्यनचलद्रागास्थमन्याचल-
 लोभव्यापृतिसम्भवां जननि ते मन्दस्मितश्रीसुधां ।
 स्वादं स्वादमुदीतकीतुकरसं नेत्रत्रयी शङ्करी
 श्रीकामाक्षि निरन्तरं परिणमत्यानन्दवीचीमयी ॥ ८७ ॥
 आलोके तव पञ्चसायकरिपोरुहामकीतूहल
 प्रेङ्खन्मारुतघट्टनप्रचलितादानन्ददुग्धाब्जधेः ।
 काञ्चिद्वीचिसुदञ्चतीं प्रतिनवां सखित्प्ररोहात्मिकां
 श्रीकामाक्षि कवीश्वरस्मितमिति व्याकुर्वते सर्वदा ॥ ८८ ॥

सूक्तिः शीलयते किमद्रितनये मन्दस्मितात्तेमुहु-
 र्माधुर्यागमसम्प्रदायमथवा सूते नु मन्दस्मितम् ।
 इत्यङ्गामपि गाहते सम मनस्सन्देहमार्गभ्रमी
 श्रीकामाक्षि न पारमार्थ्यसरणिस्फूर्ती निधत्ते पदम् ॥ ८८ ॥
 क्रीडालोलकपासरोरुहमुखौ सौधाङ्गणेभ्यः कवि-
 श्रेणोवाक्परिपाटिकामृतभरी सृतिग्रहेभ्यः शिवे ।
 निर्वाणाङ्कुरसार्वभौमपदवीसिंहासनेभ्यस्तव
 श्रीकामाक्षिमनोज्ञमन्दहसितज्योतिःकणेभ्यो नमः ॥ १०० ॥

॥ इति मन्दस्मितशतकं समाप्तम् ॥

॥ समाप्ताचेयं शतकावलिः ॥

३०	सर्वदर्शनसंग्रह	...	१
३१	भामिनीविलास - सटीक	...	१
३२	हितोपदेश - सटीक	...	१
३३	भाषापरिच्छेद सुक्तावलीसहित	...	१
३४	बहुविधाहवाद	...	।
३५	दशकुमारचरित—सटीक	...	१॥
३६	परिभाषेन्दुशेखर	...	॥
३७	कविकल्पद्रुम (वोषदेवकृत धातुपाठ)	...	॥
३८	चक्रदत्त (वैद्यक)	...	१॥
३९	उणादिसूत्र - सटीक	...	२
४०	मैदिनी कोष	...	१
४१	पञ्चतन्त्रम् [श्रीविष्णु-शर्मा-सङ्कलितम्]	...	२॥
४२	विद्वन्मोदतरङ्गिणी (चम्पूकाव्य)	...	॥
४३	माधवचम्पू	...	। =
४४	तर्कसंग्रह (इ राजी अनुवाद सहित)	...	॥
४५	प्रसन्नराघवनाटक (श्रीजयदेवकविरचित)	...	१
४६	विवेकचूड़ामणि [श्रीमत्शङ्कराचार्य विरचित]	...	। =
४७	काव्यसंग्रह [सम्पूर्ण]	...	५
४८	लिङ्गानुशासन (सटीक)	...	।
४९	ऋतुसंहार—सटीक	...	। =
५०	विक्रमावशी—सटीक	...	१॥
५१	वसन्ततिलकभाग	...	। =
५२	गायत्री [वङ्गाक्षरैः]
५३	सांख्यदर्शन (भाष्यसहित) सांख्यप्रवचनभाष्य	...	९
५४	भोजप्रबन्ध	...	॥
५५	नलीदय—सटीक	...	। =
५६	ईश कोन कठ, प्रश्न, सुण्ड, माण्डूक्य, [सटीकसभाष्य]	...	५

५९	हृद्द्वारण्यक (उपनिषद्) [भाष्यसहित] ...	१०
६०	सुश्रुत ...	४
६१	शाङ्गधर [वैद्यक] ...	१
६२	वेतालपञ्चविंशति ...	॥०
६३	पातञ्जलदर्शन [सभाष्य-सटीक-सवृत्ती] ...	४
६४	आत्मतत्त्वविवेक [बौद्धाधिकार] ...	२
६५	मुक्तिकोपनिषत् ...	—
६६	उपमानचिन्तामणि ...	१
६७	नागानन्दनाटक ...	१
६८	पूर्णप्रज्ञदर्शनम् । मध्वस्वामिकृतभाष्य सहितम्	२
६९	चन्द्रशेखर चम्पू काव्यम् सम्पूर्ण ...	३
७०	सामवेदस्य मन्त्रब्राह्मणम् भाष्यसहितम् ...	२
७१	आरण्य संहिता भाष्य सहिता ...	१
७२	विद्वगल भञ्जिका नाटिका—सटीक ...	१
७३	कारणव्यूह [बौद्धशास्त्रम्] ...	२
७४	कुवलयानन्द—सटीक ...	३
७५	प्रियदर्शिका नाटिका—सटीक [श्रीहर्ष विरचिता] ॥	
७६	सारस्वत व्याकरण—सटीक ...	११
७७	वासवदत्ता—सटीक ...	२
७८	पुष्पवाण विलासकाव्य[कालिदास कृतम्] सटीक ॥	
७९	सहिष शतकम्, पदारविन्द शतकम्, स्तुतिशतकम्, मन्दस्मित शतकम् कटाक्ष शतकम् ...	१
८०	मनुसंहिता - कुल्लुकभट्टकृत टीका सहित...	५
८१	नैषध चरितम् (टीकासहित) मल्लिनाथकृत	१०
८२	चन्द्रालोक (प्राचीन अलङ्कार ग्रन्थ) ...	॥

कलिकातासंस्कृतविद्यामन्दिरे—वि, ए, उपाधिधारिणः